

MLADI TITU

Pozdravi Titu iz srca ljudstva — to so pozdravi, izpolnjeni z najlepšimi željami, najglobljim spoštovanjem, z največjim zaupanjem in najtoplejšo ljubeznijo — za Tita, za njegovo osebnost, misel, za njegovo veliko delo. Take pozdrave, ki jih pošiljamo že 34 let, pošiljamo letos Titu za njegov 87. rojstni dan.

Dan mladosti ni samo praznik. Ta dan je bil in je še danes močna vzpodbuda za mlade moči, da se organizirajo, zberejo in dosežejo nove uspehe. Dan mladosti je postal nekaj, kar naj bi pomagalo, da mladi postanejo boljši učenci, boljši proizvajalci in samoupravljalci. To je prikaz njihove življenjske radosti, vsestranske aktivnosti, uspehov in stremeljenj.

Letos, ko slavimo velike jubileje Zveze komunistov, SKOJ in sindikatov, so iniciative mladih dobile poseben zamah. Dragemu Titu bo mladina darovala nove kilometre cest in prog, nove tovarne, nove gozdove, nasipe na rekah...

Tudi v letošnji štafeti mladosti, kot v vseh prejšnjih, bo vtkana zakletev mladine, da se bo tudi v bodočnosti borila za zmago idealov, za katere se bori Tito na čelu Zveze komunistov že desetletja. Saj naša generacija, tista, ki je na sebi prinesla tovor zmage in tista, ki je sedaj v osnovnih in srednjih šolah, cela ta kolona večne mladosti ne glede na leta, nosi v sebi duh, zgrajen v revoluciji, kateri sta obeležje dala Zveza Komunistov in Tito.

PRAZNIK SLOVENSKIH GRADBINCEV

Osrednja proslava bo 9. junija v Metliki

3. junij — dan gradbincev je postal ne samo naš vsakoletni praznik, temveč je postal del nas vseh, je naš vsak dan, preteklost in naša prihodnost. Vsakoletno praznovanje tega dne, to je dne, ko so pred 43 leti gradbeni delavci izvedli generalno stavko pod vodstvom komunistične partije in komunistov v sindikalnih vrstah, pomeni za vse nas izjemen dan, ko s ponosom zremo na prehojeno pot in ob kritičnih ocenah doseganja ciljev načrtujemo nadaljnje naloge v procesu izgradnje socialistične samoupravne družbe, ki je bila tudi vodilo udeležencev generalne stavke pred 43 leti.

Prav je, da je dan gradbincev na tak, delaven način, s pregledom rezultatov in dogovorom za vnaprej, prisoten v sleherni TOZD, na gradbiščih ter v vseh drugih oblikah združenega dela. Kljub specifičnosti problemov, ki se javljajo v TOZD in nadaljnjih oblikah združenega dela v gradbeništvu, je na sedanji stopnji razvoja in samoupravnega organiziranja vrsta vprašanj, ki so na nek način skupna, vendar so v različnih organizacijah prisotna z različno intenzivnostjo. Med temi so vsekakor zelo pomembna vprašanja nadaljnega razvoja gradbenišтва, v sklopu celotnega družbenega razvoja. V tem pogledu moremo ugotoviti, da smo dosegli rezultate, ki so dobra osnova za naprej, vendar pa pri zaključnih vprašanjih, s katerimi bi se povečali našo učinkovitost, nismo uresničili nalog. Tudi ne izkoriščamo dovolj že ustvarjenih možnosti, katere smo dosegli z dosedanjim razvojem tehnologije, znanosti in razvojem odnosov, še posebno pa nismo izkoristili možnosti, ki jih daje oz. narekuje zakon o združenem delu.

Že razvite oblike samoupravnega povezovanja v sestavljene organizacije združenega dela, nadalje tudi druge oblike povezovanja kot so splošno združenje, samoupravne in-

teresne skupnosti v katere smo vključeni, dajejo vsekakor velike možnosti. Zato naj bo tudi to prilika za to, da sindikati analiziramo, kako v teh oblikah delavci v TOZD uresničujemo samoupravno vlogo in cilje ekonomskega razvoja. Prav pa je, da pri tem ocenimo vlogo sindikata na vseh ravneh organiziranosti, naj bodo zato taki dogovori vzpodbuda za krepitev delegatskih odnosov v teh oblikah dogovarjanja in za še večjo usmeritev sindikatov na osnovna vprašanja, s katerimi se kot delavci občani srečujemo.

Posebno pozornost bomo namenili samoupravnemu organiziranju delavcev v gradbeništvu in to predvsem z vidika ustvarjanja pogojev in uresničevanja njihove samoupravne vloge ter odločanja na vseh ravneh. Dosedanja organiziranost in rezultati dajejo dobro osnovo, da usmerimo prizadevanja, predvsem pa tudi odgovornost sindikata za uresničevanje dejanske samoupravne vloge delavca.

V pogledu organizacijskih oblik in formalnih pogojev samoupravljanja moremo biti najbrž precej zadovoljni, vendar pa je samoupravna vloga delavca znotraj teh oblik in možnosti nezadostna. Prav dan gradbinca je lahko tudi pomembna vzpodbuda, da se odločneje zoperstavimo prisotnim raznim odporom in nedoslednostim.

Gradbinci smo preko mnogih uspehov, doseženih v najtežjih trenutkih, dokazali sposobnost, da se proti slabostim sami in uspešno borimo in ustvarili smo pogoje za hitrejši razvoj samoupravnih odnosov. Spoznali pa smo tudi v vseh teh bitkah, da je dejansko samoupravljanje osnovni pogoj vsakega razvoja.

Pogled nazaj, na razvoj gradbenišтва, s čimer pa je neposredno vezana vloga sindikata, nas nore navdaja s ponosom. To pa nas hkrati obvezuje, da se enako odločno in zav-

zeto kot v najtežjih dneh borbe za osnovne pravice delavca in v letih obnove spoprijemamo z sedanjimi nalogami. Pogled nazaj naj torej ne bo zaradi spomina, temveč zaradi koriščenja pozitivnih izkušenj in zaradi vzpodbude, kaj vse zmoremo.

V sindikatu smo vprašanjem kot so delovni in življenjski pogoji, izobraževanje, nagrajevanje po delu in podobno namenili veliko pozornost in tudi to pot je prilika, da je reševanju teh vprašanj namenimo še več. Pri tem naj se dotaknemo reševanja stanovanjske problematike oz. reševanja življenjskih pogojev delavcev, še posebno pa sprejetju ustreznih sporazumov oz. dogovorov, s katerimi se bomo povezovali za učinkovitejšo izgradnjo samskih domov. Tak pristop bi bil v marsikateri organizaciji zelo uspešen pri-

spevek tudi ob praznovanju dneva gradbincev.

V vsebini in poteku take aktivnosti predstavlja velik pomen tudi centralna proslava, ki bo letos v Metliki, a organizator je GP Metlika. Ta proslava je že v preteklih letih pokazala pomen v povezovanju gradbenih delavcev v celoti in ni le vezana na manifestacijo športnih iger. Kot že rečeno, centralna proslava je pomembna manifestacija gradbenišтва, ne le na področju športa in kulture, istočasno je to srečanje, ki naj nas še bolj poveže ter zbliža med seboj. Zato naj bodo na tem srečanju, to je centralni proslavi delavcev vsega slovenskega gradbenišтва in ne le organizacij, ki nastopajo na športnih igrah. Prav tako naj tudi finansira to proslavo združeno delo gradbenišтва kot celote na osnovi dogovorjenega programa.

NATEČAJ

Na osnovi predloga komisije za inventivno dejavnost v GIP Gradiš, je sprejel Odbor za razvoj in organizacijo na svoji 5. seji sklep, da se uvedejo javni natečaji za rešitve posameznih perečih tehnoloških problemov.

Namen tega natečaja je, spodbujati vse delavce TOZD in delavce skupnih služb v GIP Gradišu k izumljanju, odkrivanju in uvajanju novih koristnih predlogov za rešitve na področju:

- gradbena tehnologija
- projektiranje
- organizacija proizvodnje ter uporabe računalniške tehnike
- komercialnega področja in ekonomike
- samoupravne ureditve
- drugih področij, ki omogočajo prihranke zaradi preprečitve

škode.

Zato razpisujemo NATEČAJ za rešitve naslednjih nalog:

1. Enotne gradbiščne ograje v GIP Gradiš
2. Samonakladanje kontejnerjev (tovornih in bivalnih)
3. Zavarovanje pri montaži nosilcev

POGOJI NATEČAJA SO NASLEDNJI:

Od avtorjev natečaja pričakujemo:

Ad 1 — Oblikovno izdelan predlog z navedbo materiala

— ustrezen rešitev montaže in demontaže ograje

Ad 2 — najustrežnejši način prevoza

— ustrežna tehnična rešitev za samonakladanje na prevozno sredstvo

— naprava za dviganje in transport mora ustrezati cestno prometnim predpisom

Ad 3 — pričakujemo zavarovanje ljudi pri montaži nosilcev

— zavarovanje nosilcev in konstrukcije pri montaži

Tehnično ustrezne idejne rešitve, ki naj upoštevajo veljavno zakonodajo, zlasti pa predpise s področja varstva pri delu, naj pošljejo kandidati v roku 60 dni v GIP Gradiš, Razvojno-organizacijska služba, Ljubljana, Šmartinska 134 a.

Natečaja se lahko udeležijo vsi delavci TOZD GIP Gradiš in delovne skupnosti skupnih služb.

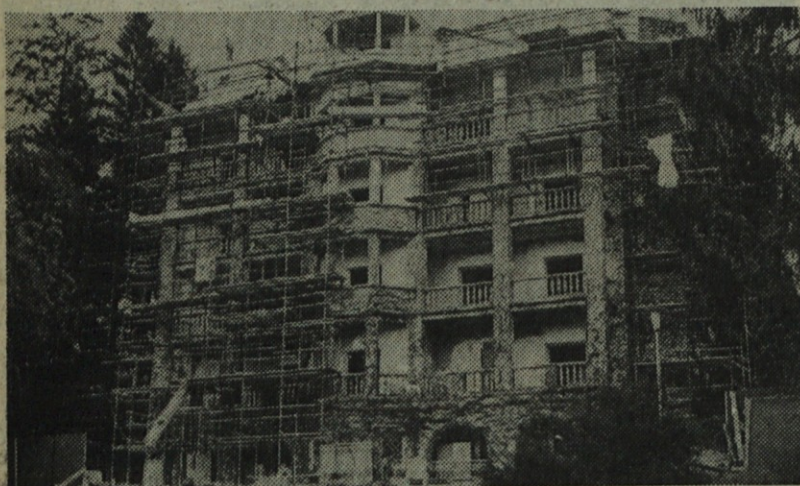
Za vsako idejno rešitev naštetih naslovnih tem so razpisane 3 nagrade v višini:

1. nagrada v višini — 10.000

2. nagrada v višini — 7.000

3. nagrada v višini — 5.000

Komisija za inventivno dejavnost bo o rezultatu natečaja obvestila vse avtorje najkasneje 30 dni po zaključku natečaja.

Adaptacija hotela Jadran na Bledu, ki jo izvaja TOZD GE Jesenice

Za začetek dobri rezultati

ZA BOLJŠE GOSPODARJENJE JE TREBA BITI SEZNANJEN S POSLOVANJEM

Preden so v vsaki TOZD oddali svojo »Bilanco uspeha« pristojni službi družbenega knjigovodstva, so delavci razpravljali o doseženem uspehu svoje TOZD in o začasni delitvi čistega dohodka na osebne dohodke in sklade. Manj pa so seznanjeni z rezultatom poslovanja v prvih treh mesecih za celoten Gradis. S strani sindikata, ki je sprožil akcijo o obveznem obravnavanju in spremljanju rezultatov poslovanja v določenem razdobju, je bila dana tudi pobuda, da naj vsaka TOZD primerja svoje rezultate z rezultati sorodne TOZD, s povprečnimi rezultati v skupini dejavnosti oziroma panogi. Žal ta primerjava še sedaj že v pravih dneh meseca maja, ni mogoča, saj SDK Slovenije še vedno ni objavila rezultatov poslovanja za leto 1978, dočim bodo rezultati za prvo tromesečje letošnjega leta znani šele takrat, ko bodo delavci sprejemali že polletne obračune. Primerjava pomembnejših rezultatov posamezne TOZD z drugimi TOZD v Gradisu je na voljo vsem delavcem v posebni analizi poslovanja, ki jo dobijo vsi organizatorji dela.

MAJNE SPREMEMBE V OBRAČUNU

Verjetno se vsi spominjamo preteklega leta, ko so bili v obračunu celotnega prihodka in dohodka vpeljene večje spremembe. Obračunski mesec se je povsem izenačil s koledarskim mesecem; spremenila se je struktura dohodka. Včasih sta se pospešena amortizacija in prispevek za delovno skupnost vštevala v materialne stroške, lani sta se začela pokrивati iz dohodka. Pri tem je ostalo tudi letos.

OSNOVNI PODATKI

Letos smo pričakovali rezultate poslovanja v prvih treh mesecih malo zaskrbljeno — saj je bila zima dokaj dolga in huda. Poleg tega so rezultati poslovanja v prvem tromesečju vmnogočem odvisni od zaključnega računa iz preteklega leta — računovodje to dobro vedo!

Vrednost proizvodnje, ki je v Gradisu znašala 1.240 mio din, se je povečala približno za 38%. Če odračunamo vpliv cen, je realen porast obsega večji za 19%.

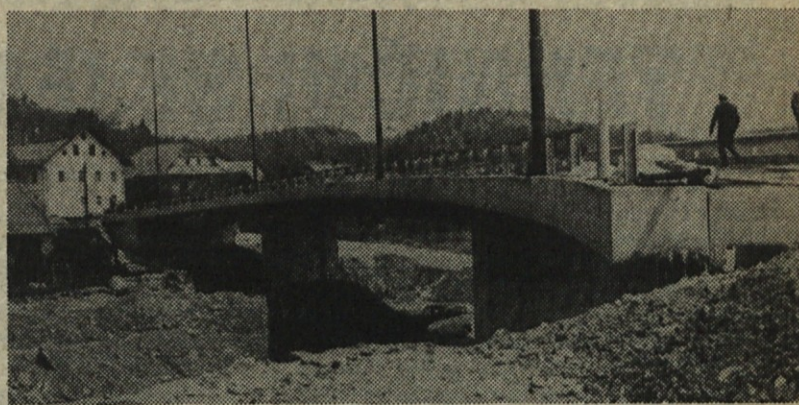
Dohodek Gradisa znaša 391 mio din, lani pa je znašal 273 mio din — povečanje znaša 43%.

Za osebne dohodke smo namenili 192 mio din. To je za 33% več kot

lani, ko smo za osebne dohodke namenili 144 mio din.

Poprečni osebni dohodek v Gradisu je znašal 6.417 din, leto dni poprej 4.937 din. Povišanje znaša 30%. Pri povišanju življenjskih stroškov za 22,7% so se realni OD povišali za 5,9%. Omeniti moramo še porečno vrednost točke. V primerjavi z lanskim obdobjem se je povečala od 0,207 din na 0,252; to je za 21,7%.

Letos skupščinska resolucija ne določa meje porasta osebnih dohodkov glede na porast dohodka. Pravi le, da porast osebnih dohodkov ne sme biti večji od porasta dohodka. Vidimo, da smo letos bolj disciplinirani, kot smo bili lani, ko smo prekoračili dovoljene OD za 6,5 mio din. Interna merila, ki so v letošnjem gospodarskem načrtu nekoliko spremenjena, saj upoštevajo še vpliv dinamike proizvodnje, so prekršili v štirih TOZD.

Nadvoz »4 — 2« na Brezovici, po katerem bodo vozili avtomobili že naslednji mesec

ŠE NEKAJ ZNAČILNOSTI

Število zaposlenih se je povečalo od 6.928 na 7.262. Zaposleni so v treh mesecih dela opravili 4.037 tisoč ur ali v poprečju 185 ur na mesec na zaposlenega. Efektivne ure so se povečale za 4%. Produktivnost, izražena z vrednostjo lastne proizvodnje na efektivno uro je 254 din. Od lanskega tromesečja (187 din) se je nominalno povečala za 36%, realno za 18%.

Ekonomičnost (celotni prihodek: porabljena sredstva) se je tudi povečala, res zelo skromno od 1,43 na 1,44, vendar smo lahko zado-

voljni, saj vse prevečkrat ugotavljamo, da nam ekonomičnost pada.

Rentabilnost izražena z dohodkom v primerjavi z vloženimi sredstvi znaša 0,46, to je — na dinar povprečno vloženih sredstev smo ustvarili 46 par dohodka. Najnižja rentabilnost znaša 32 par, najvišja pa 76 par, če ne upoštevamo obeh birojev s povprečjem 1,06 din.

Naš najpomembnejši kazalnik, dohodek na pogojno uro — D-ph, je 47,43 din. V primerjavi z lanskim obdobjem (36,47 din) se je povečal za 30% in dosega planirano vrednost 54,22 din z 87%. Z. V.

KDAJ JE USPEŠEN POSLOVODNI KADER

Predsednik republiškega sveta za vprašanja družbene ureditve Roman Albreht je na prvi seji skupščine gospodarske zbornice Slovenije v svoji razpravi govoril tudi o uspešnosti poslovnega kadra. Sodimo, da bodo njegovi pogledi zanimivi tudi za številne člane našega kolektiva, zato jih objavljamo v izveščku.

Mnogi poslovodni delavci so pravi garači, pa se vseeno zvečer neprijetno počutijo, ker niso opravili vsega, kar bi morali. Vprašujejo se: po katerih družbenih kriterijih se sploh presoja dejavnost poslovnega kadra? Albreht je navedel tele najvažnejše kriterije:

1. V kolikšni meri je uspel poslovodni delavec angažirati strokovnjake; pa ne (samo) zato, da bi ugotavljali ampak (predvsem) zato, da bi reševali vprašanja.

2. Zelo važno je, koliko je kdo pripomogel k nadaljnjemu povezovanju in združevanju dela pri urejanju strateških razvojnih nalog, določenih v planu. Nikakor ne gre za združevanje dela nasploh, temveč za združevanje, ki naj pripomore k izvajanju nalog, katerim z vrstičarsko organizacijo ne moremo biti kos.

3. Kako zavzeto in uspešno opravljajo poslovodni delavec tisto trdo in

vsakodnevno ustvarjalno delo, ki ga terja postopna graditev in vstrajno uveljavljanje dohodkovnih odnosov.

4. Kolikšen prispevek je dal poslovodni delavec k povečanju družbene produktivnosti dela, k gospodarski učinkovitosti ter k dohodkovni trdnosti vseh odnosov, v katerih je organizacija povezana. Ti odnosi morajo temeljiti na obveznosti, pravicah in odgovornostih, ki so opredeljene v temeljih plana ter v samoupravnih sporazumih.

5. Koliko je poslovodni kader pripomogel k ustvarjanju pogojev za samoupravno demokratično klimo (vzdusje, zadovoljstvo) v vseh odnosih ter h kulturi sporazumevanja.

Zadovoljstvo delavcev, izhajajoče iz njihove — naše ravni osebne in družbenega standarda ter k urejenih odnosov je sploh maksima, to je najvišje, vodilno načelo ali kriterij uspešnosti ne le za poslovodni kader ampak za vse delavce vsakega kolektiva — posebno v naši družbi.

Albreht je na koncu izrazil več kritičnih misli glede sedanje ravni kulture sporazumevanja, ko izsiljevanje in podobni načini niso redkost. Pri sporazumevanju nihče ne sme zase zahtevati večjih pravic kot jih pod enakimi pogoji prizna drugemu ali na način, s katerim bi dru-

gemu preprečeval uveljavljanje enakih pravic.

Dostikrat sporazumevanje ni lahko, a ne zato, ker ena stran hoče, druga pa ne, pač pa zato, ker gre za težka objektivna protislovja. V težjih primerih sporazumevanja si drugod po svetu pomagajo s tako imenovanimi »posredovalci«. Pri nas pa imamo možnost, da se dogovarjamo v okviru zbornice, da povabimo predstavnike sindikata in tako naprej.

Tako Albreht, kako pa mi? Ali imamo pri nas kdaj primere izsiljevanja, zahteve (in tudi doseganja) večjih pravic enih na škodo drugih? V koliko se poslužujemo organizacij zunaj Gradisa, ki imajo — po Albrehtu — v sistemu združenega dela neposredne odgovornosti tudi v primerih premagovanja »težkih objektivnih protislovij«?

Vprašanja niso tako enostavna, da bi bilo moč odgovoriti nanje v sestavku, s katerim, smo izpostavili predvsem kriterij za oceno uspešnosti dela poslovnega kadra. Vendar je prav, da ravno v takem sestavku ocenjujemo pri sebi našo — svojo konkretno (ne) uspešnost pri reševanju nekaterih najtežjih in najaktualnejših vprašanj.

TEHNIČNI SEJEM HANNOVER 79

Sejem v Hannoveru, ki je bil od 18. do 26. april je največji tehnični sejem v Evropi. V 24 halah in paviljonih ter na odprtem razstavnem prostoru s skupno površino 350.000 m², je prikazalo svoje izdelke 4600 proizvajalcev iz vsega sveta. Med razstavljalci je bila zopet najmočnejša zastopana ZR Nemčija, od tujih pa Švica, Italija, Francija, Japonska in ZDA. Zastopstvo Jugoslavije je bilo zelo skromno — Rade Končar in Iskra. Razstava je dala obiskovalcu-strokovnjaku pregled stanja tehnike in njeno usmeritev. Omenimo pa naj, da je sejem pretežno namenjen strokovnjakom iz področja strojništva in elektrotehnike in da gradbenikom nudi bolj skromno strokovno dopolnilo.

Da bi čitalec lahko spoznal kako velik in raznolik je bil prikaz na sejmu, naštejmo najprej nekaj področij, ki so bila prikazana na sejmu:

- Orodje in naprave za obdelavo kovin
- Naprave za varjenje, rezanje in krivljenje
- Merilne in preizkuševalne naprave ter avtomatika
- Hidravlika in pnevmatika
- Dvižne in skladiščne naprave
- Transport in promet
- Tehnika predelave odpadkov in čiščenja
- Električna pogonska tehnika
- Sestavni deli in sklopi za elektronske naprave
- Elektroinstalacijska tehnika
- Razsvetljava
- Biro in informacijska tehnika
- Razvoj in tehnologija
- Gradbeništvo, materiali za potrebe gradbeništva in gradbeni stroji
- Železo, jeklo in nemetali itd.

Če dodamo še podatek, da se je v l. 1978 ogledalo sejem 482.000 obiskovalcev, od tega 72.000 iz tujine in da jih je po analizi ankete 81 % odšlo iz sejma zadovoljnih z informiranostjo, lahko zaključimo, da je sejem vedno dobro pripravljen.

Glede na letošnje izkušnje naj omenimo, da je bila pripravljenost proizvajalcev za nudenje informacij in gradiva prevelika, vsaj prve tri dni našega obiska na sejmu.

Zato je v bodoče umestno planirati ogled sejm prve dni, ko so razstavljalci še spočiti in imajo na zalogi dovolj proskpektnega materiala.

Število razstavljalcev in velikost razstavnega prostora nam potrjujeta, da si je obiskovalec lahko ogledal, pri tako kratko odmerjenem času, bolj podrobno le del razstavljenih izdelkov in to glede na svoje potrebe, ostalo pa je lahko le »preletel« ali pa celo kaj zavestno izpustil.

V hali 19 so bili razstavljeni stroji in naprave za varjenje in rezanje kovin. Predvsem zadnje so tehnično zelo napredovale, saj samodejno režejo izredno zahtevne oblike. Namesto šablone je načrt, prenos od svetlobnega tipala do gorilca pa je s pomočjo pantografa. Za nas so bile izredno zanimive nove — funkcionalne rešitve varilnih miz, zaščitnih mask in držal za elektrode.

V sosednjih halah 20, 21 in 22 je bilo mogoče videti raznovrstne stroje, naprave in elemente pa tudi celotne sisteme za prenos, dviganje in skladiščenje. Veliko je bilo razstavljenih novih oblik trakov za transportne trakove in razumljivo ogromno bolj ali manj posrečenih palet. Pa ne samo v halah, tudi na zelo velikem odprtem prostoru je bila prikazana oprema za transport in dvi-

ganje. Za gradbeništvo jo je bilo v primerjavi z drugimi panogami nekoliko manj, a vseeno dovolj. Zelo širok krog proizvajalcev je prikazal ra-

zlične izvedbe hidravličnih in mehaničnih ploščadi za montažo, manj pa je bilo naprav za dviganje gradbenega materiala.

Za strokovnjake iz področja kovin, merjenja veličin in oblik, so bili prava poslastica hale 4, 12 in 13. V hali 4, kjer so bila prikazana predvsem orodja in stroji za odrezavanje, je bila ponovno poudarjena priprava orodja — ostrenje orodij. Z rešitvijo tega problema se skrajšajo obdelovalni časi in izboljša kakovost izdelkov. Človeka preseneča, da v Gradisu ne »želimo« rešiti tega problema, ki zahteva sorazmerno majhna sredstva, močno pa poveča efekt dela. Pocenitev elektronskih elementov se pozna tudi pri različnih merilnih instrumentih za merjenje dimenzij in oblik. Odčitavanja s pomočjo okularjev ni več, saj so praktično v vse instrumente vgrajeni digitalni elementi.

Paša za oči za nestrokovnjaka, a bogat prikaz idej za obiskovalca je bila razstava svetil, kjer je na tisoče bolj ali manj posrečenih luči razsvetljevalo hali 9 in 10.

Hala 24, kjer so bili prikazani predvsem materiali za potrebe gradbeništva je od vseh najmanjša. Obiskovalec je lahko ugotovil, da je v primerjavi z prikazanim v ostalih halah, tu prikaz podvprečen.

Tako velik sejem kot je Hannoverški, pa seveda ne more zadovoljiti samo s prikazi že izdelanih elementov in strojev, ki predstavljajo le bližnjo prihodnost modernizacije naših tovarn in dela sploh, pač pa z dvema svojima spremljajočima razstavama sega v »daljno« prihodnost tehnološkega razvoja. To sta razstavi »Dobro industrijsko oblikovanje« in »Razvoj, tehnologija, inovacija«.

Za Jugoslovane moramo žal ugotoviti, da nas tovrstni problemi še ne zanimajo dovolj, saj smo imeli na razstavi industrijskega oblikovanja le enega častnega predstavnika ISKRO, ki je bila za svoje eksponate tudi nagrajena s tremi priznanji.

Za razliko od oblikovanja, pa v razstavnem paviljonu »Tehnologija, razvoj, inovacija« ni bilo nobene jugoslovanske razvojne ali patentne organizacije, čeprav so s svojimi dosežki sodelovale skoraj vse razvite države.

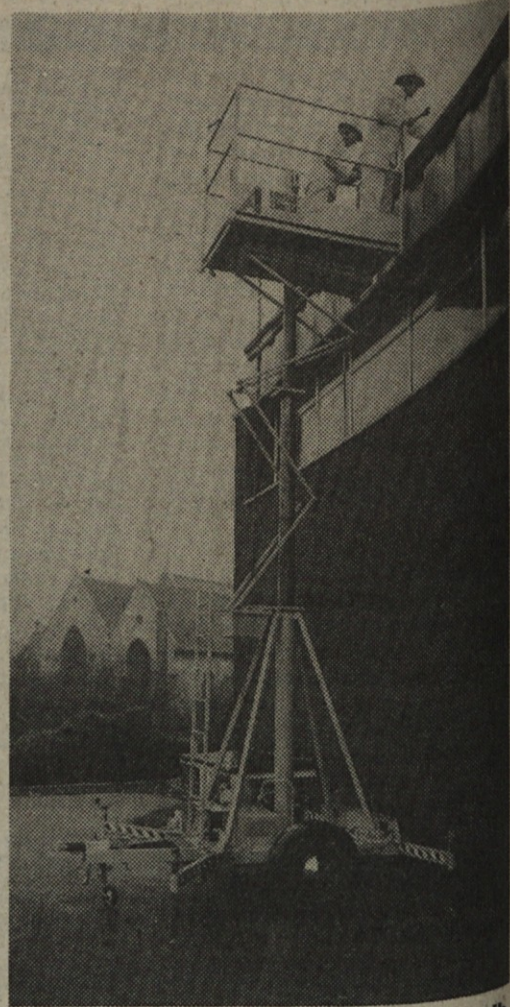
Kot pomembne eksponate naj naštejemo:

- električni avtomobil WV-Golf
- WV-golf z motorjem na vodik
- razni sistemi uporabe sončne energije
- tudi pozimi in v oblačnem vremenu
- nove rešitve uporabe tekočih kristalov
- obilica patentov in tehničnih izboljšav in brezštevilne organizacije za posredništvo različnih tehnologij, starejšega in mlajšega datuma.

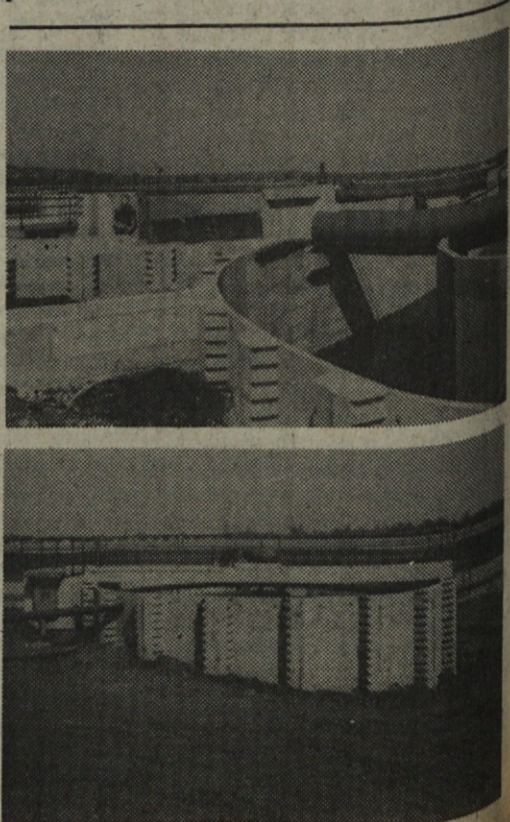
Zanimive so bile tudi sheme razvoja večjih firm, ki temelji predvsem na množični inventivni dejavnosti in šele preko te prehaja v prave raziskovalne centre, ki skušajo izneštene ideje uresničiti z ustreznimi proizvodnimi programi.

Na koncu naj še omenimo, da so bili razstavljalci bogato založeni s proskpektnim materialom in da je ogled Hannoverskega sejma za strokovnjake iz področja strojništva in elektrotehnike dobro dodatno strokovno izpopolnjevanje.

Marko Žontar

Ploščad za montažo — ena od različnih izvedb prikazanih na sejmu

Vsako snidenje s svojci je v tujini zlata vredno. Med prvomajskimi przniki so tako obiskali nekatere svoje na gradbišču Amara v Iraku. Na sliki je šofer v Amari Stane Huško z ženo in sinom

Kako se uveljaviti v tujini

Gradisova konferenca sindikata je pripravila skupaj z odborom za mednarodno dejavnost pri ZSS posvet o stališčih ZSS o gospodarskih odnosih Slovenije s tujino in boju za novo mednarodno ekonomsko ureditev, s posebnim poudarkom na konkretni problematiki, s katero se na te področju srečujemo v naši delovni organizaciji. Poleg naših predstavnikov so bili na posvetu še Franci Polak, predstavnik RS ZSS, Slivnik Danilo — sekretar odbora za mednarodno dejavnost pri RS ZSS, Eva Pijević, članica RS ZSS, Štefan Praznik — sekretar republiškega odbora sindikata gradbenih delavcev Slovenije in Silvo Zalar — predsednik občinske konference SDL Moste Polje.

Čeprav so slovenski gradbinci v zadnjih letih v tujini dosegli nekaj vidnih uspehov in nemalo tudi po zaslugi Gradisove TOZD v Frankfurtu, je prav ta panoga našega gospodarstva še vedno premalo prisotna v prevzemanju del v tujini, še posebno

v deželah v razvoju. Razprava je pokazala, da smo slovenski gradbinci še vedno premalo konkurenčni in da ne znamo ali pa ne moremo izkoristiti vseh prednosti, ki bi nam lahko nudilo prevzemanje del v deželah v razvoju. Tu smo v neenakopravnem položaju z razvitimi, kapitalističnimi deželami, saj podobnih pogojev kot oni mi ne moremo ponuditi — nekaj zato, ker tudi mi še ne sodimo v razvite dežele. Z močno industrijo in visoko razvito tehnologijo (ki bi jo lahko tudi ponujali sočasno na tuj trg), nekaj pa tudi zato, ker nas obvezujejo naša socialistična načela, temelječa na neizkoriščanju in tudi poštenosti v kakršnih koli odnosih in povezavah.

V razpravi je bilo izrečenih nekaj konkretnih primerov problemov v nastopanju zunaj naših meja, v zaključku posveta pa smo sklenili, da se v domačem Gradisu zopet čimprej vsedemo za »mizo« in pogovorimo o razmerah in problemih, ki jih ima naša TOZD Frankfurt in pa delovišče v Amari.

Dodatni proizvodni prostori za našo kovinsko dejavnost

Predlog investicije v nov obrat kovinske dejavnosti v industrijski coni MP-3 Ljubljana Moste-Polje

Logična posledica koncepta racionalne gradnje je bil razvoj in proizvodnja številnih strojev in naprav za potrebe lastne tehnologije. Ob zmanjšanih možnostih uvoza in istočasni modernizaciji ostale gradbene industrije je nastalo povpraševanje po Gradisovih proizvodih, tako da danes že velik del proizvodnje strojev in naprav namenjamo širšemu jugoslovanskemu tržišču.

Dejstvo je, da se vsled sodobne gradbene tehnologije delež živega dela v neposredni gradbeni operativi manjša, s tem pa tudi število zaposlenih. Nasprotno pa se delež oziroma vrednost uporabljene opreme, strojev in mehanizacije stalno in strmo dviga.

Posebnega pomena pri razvoju strojev in naprav je poznavanje gradbene tehnologije in izkušenj, katere Gradis dejansko obvladuje. Upošteva dolgoročne naloge in interese ter možnosti, ki jih Gradis že ima, je utemeljena smer razvoja in vlaganja v industrijo gradbenih strojev in opreme kot tudi nekatere druge investicijske opreme in usposabljanje za kompleksne tržne nastope.

Obstoječa proizvodnja strojev in naprav v Kovinskih obratih Gradisa v Ljubljani je dosegla tak obseg, da brez visokih vlaganj na obstoječi lokaciji na Šmartinski cesti 32 ne more več povečati svoje proizvodnje. Vprašanje pa je, če je investicija, ki bi rešila problem največ za pet let, upravičena, posebno, ker je sama lokacija praktično v širšem centru mesta in tovrstna dejavnost ni lokacijsko najustreznejša.

Gradis ima Kovinski obrat v Ljubljani in Kovinski obrat v Mariboru. Oba proizvodna programa sta med seboj usklajena in specializirana.

Proizvodni program strojev in naprav za gradbeništvo je v obeh kovinskih obratih v letu 1978 dosegel 300 mio din vrednosti (od tega KO Lj. cca 200 mio din) ter obsega program opreme za betonarne, separacije, pomožne jeklene konstrukcije za gradnjo zahtevnih industrijskih objektov, transportna sredstva za manipulacijo in montažo gradbenih polizdelkov, stroje za pripravo in obdelavo betonskega železa itd. Glede na tržišče in lastne potrebe Gradis še zdaleč ne more več zadostiti povpraševanju ne po količini ne po novih proizvodih. Za del te opreme si gradbeništvo pomaga z uvozom iz konvertibilnega področja.

Ob premajhnih obstoječih kapacitetah proizvodnje Gradis ne more izkoristiti možnosti, da bi seje tehnološke izkušnje z odgovarjajočo lastno opremo ponudil domačemu in tujemu trgu. Ta kadrovski poten-

izkoristiti možnosti, da bi svoje tehnično skupno z obstoječimi strokovnjaki za projektiranje, konstrukcijo in tehnologijo izdelave strojev in naprav za gradbeništvo bo odlična osnova za nadaljnje vlaganje v proizvodnjo strojev in naprav.

Razširjena dejavnost na področju proizvodnje strojev in naprav za gradbeništvo bo zagotavljala tudi nadaljnji razvoj gradbene dejavnosti, da bo tudi v bodoče Gradis sposoben prevzemati najzahtevnejša naročila v investicijski izgradnji doma in v tujini.

Gradis bo na novi lokaciji v prvi etapi investiranja ustvaril pogoje za nadaljnji razvoj sledečih področij:

proizvodnja opreme in strojev za gradbeno operativno

proizvodnja opreme in strojev za industrijo gradbenega materiala in polizdelkov

proizvodnja tipiziranih in standardiziranih izdelkov in sistemov za vgradnjo

proizvodnja krmilnih sistemov in sistemov za avtomatizacijo v industriji gradbene opreme in strojev

razvojna dejavnost

inženiring dejavnost

Obseg proizvodnje bi v tej etapi povečali za trikrat (650 mio din) in 20 % te proizvodnje namenili izvozu.

Predvideni program nakazuje začetek izgradnje industrije gradbenih strojev in naprav. Dokončno zazidavo zazidalnega otoka MP-3-8 smo začrtali do konca srednjeročnega obdobja 1981-1985. Z nadaljnjim povezovanjem z ozd na področju proizvodnje opreme in strojev se bomo v perspektivnem razvoju do leta 2000 razvili v pomembno vejo strojegradnje.

Taka industrija pomeni substitucijo uvoza opreme, razvijanje mednarodne delitve dela ter možnost rasti izvoza.

Dosežena je usklajenost programov kovinske dejavnosti za potrebe gradbeništva med gradbenimi podjetji, ki se ukvarjajo tudi s tovrstno dejavnostjo.

Celoten načrt je zasnovan na združevanju dela in sredstev vseh TOZD GIP Gradis za skupno dolgoročno perspektivo vseh delavcev naše OZD. Poudariti želimo, da se tako koncept nadaljnje razvoja Gradisa tudi neposredno vključuje v perspektivni razvoj Ljubljane do leta 2000. Vedno znova namreč ugotavljamo, da močno zaostajamo v predvidenem razvoju industrije delovnih naprav. Ljubljana ob svoji kvalifikacijski strukturi nujno potrebuje industrijo, v katero bo vložen visok delež znanja.

Letos so se koprčani preselili v nove poslovne prostore

Naši obmorski gradisovci: učenec Marjan Židov, železokrivec Izudin Kamenjašević, strojnika Đemal Bašić in Marko Klem

V Kopru so letos začeli spodbudno

Če so lansko leto v našem tozdu v Kopru poslovali relativno uspešno — 7 % presežek celotnega prihodka, 10 % manjši dohodek, 14 % manjši čisti dohodek in 6 % manjši osebni dohodki od plana — zaradi povečanja stroškov poslovanja, ter naraščanja zakonskih in pogodbenih obveznosti, potem ta ugotovitev prav gotovo ne velja za letošnje prvo trimesečje.

Ugodno poslovanje v prvem trimesečju

»Poslovanje v prvem trimesečju je za nas bilo zelo ugodno in zato

smo tudi dosegli dobre rezultate«, je pojasnil finančni pomočnik direktorja tovariš Milan BENČIČ. »Planirali smo celotni prihodek v znesku 35 milijonov dinarjev, dosegli smo pa 60 milijonov. Povečanje glede na zastavljeni plan znaša 8 %. Planirani dohodek smo presegli za 84 %, čisti dohodek za 76 % in osebne dohodke za 1 %.«

Kaj je vplivalo na tako dobre rezultate?

»Več faktorjev je vplivalo na tako uspešno poslovanje v prvem trimesečju. Kot prvo, zelo se je pove-

čala prodaja v našem kamnolomu na Črnem kalu, tako da delamo v dveh izmenah, včasih pa tudi ponoči. V kamnolomu ni zalog, tako da pogosto čaka tudi po 30 kamionov v vrsti za kamen. Sedaj se ta material na obali dobi le pri nas, saj je že nekaj časa zaprt kamnolom Cestnega podjetja Koper na Črnem kalu.

Razen tega imamo tri betonarne, ki stalno obratujejo, tako da večje količine betona prodamo tudi ostalim porabnikom. Realizacija na objektih, ki jih gradimo, je tudi prispevala k boljšemu poslovanju v začetku letošnjega leta.«

Osebni dohodki pa niso sledili temu povečanju?

»Čeprav so prvi rezultati zelo spodbudni, nismo predlagali nobene dodatne delitve sredstev za osebne dohodke. Ko smo se spraševali, kakšno bo poslovanje v drugem trimesečju, nismo bili popolnoma prepričani, da se bo ta trend naraščanja nadaljeval in zato smo sredstva prihranili zaradi restrikcij v investicijah. Če bi ob polletju rezultati še vedno bili tako ugodni, bi verjetno nekaj ostanka razdelili, vendar ne vse.«

Kako vaš tozd stoji z osnovnimi sredstvi?

»Več denarja smo letos dali na poslovni sklad, prav zaradi tega, ker naš tozd ne razpolga s zadostno količino osnovnih sredstev. Večino osnovnih sredstev moramo zaradi starosti in zastarelosti posodobiti. Večji dohodek ne moremo ustvarjati s slabimi osnovnimi sredstvi. Sodobna osnovna sredstva so pogoj uspešnega poslovanja.«

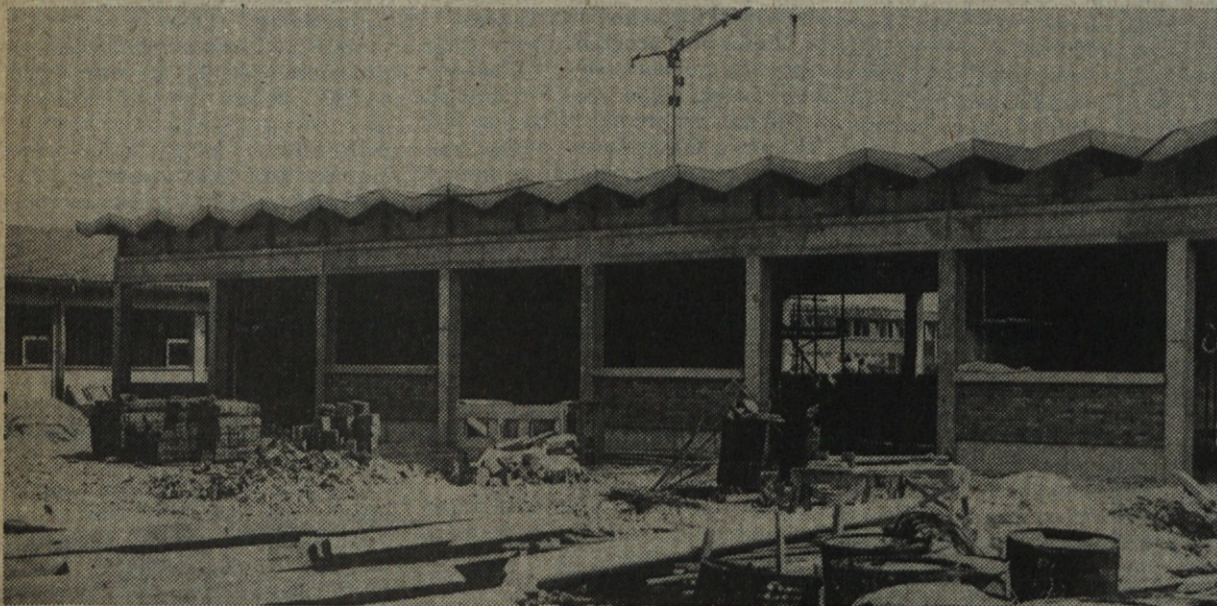
Družbeni standard delavcev

Koprski tozd ima sodoben samski dom s 120 ležišči, vendar je še vedno velik problem z nastanitvijo delavcev, predvsem z nastanitvijo delavcev, ki delajo po pogodbi, oziroma, na določen čas.

Velik problem predstavlja neurejena prehrana. V Kopru nimajo svoje menze in zato hrano vozijo na gradbišče iz Obrata družbene prehrane v Kopru. O kakovosti hrane, ki jo tako dobijajo, so nam nekaj več povedali delavci, ki delajo na koprskem križišču.

KAMENJAŠEVIĆ Izudin, **BAŠIĆ** Đemal, **ŽIDOV** Marjan in **KLEM** Marko:

»Hrana je pri nas resnično izredno slaba, to pa je zato, ker Gradis v Kopru nima svoje menze, kot jih imajo, in povrh so še dobre, pri

Gradnja nove strojne baze v Kopru

Sodobno križišče bo omogočalo hitrejši potek prometa na vhodu v Koper

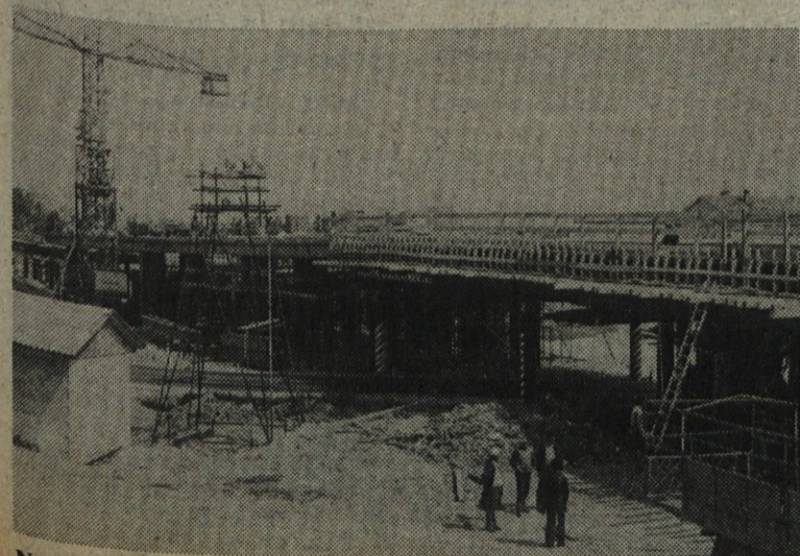
Koprsko križišče do avgusta končano

Da so se stvari okoli urejanja in izgradnje sodobnih cest in križišč na Primorskem tudi nekoliko premaknile, se prepriča lahko vsak, ki se je po 15. oktobru lani peljal proti Kopru. Namreč takrat so začeli delavci GE Koper s pripravljalnimi deli na koprskem križišču, oziroma, na nadvozu tega križišča.

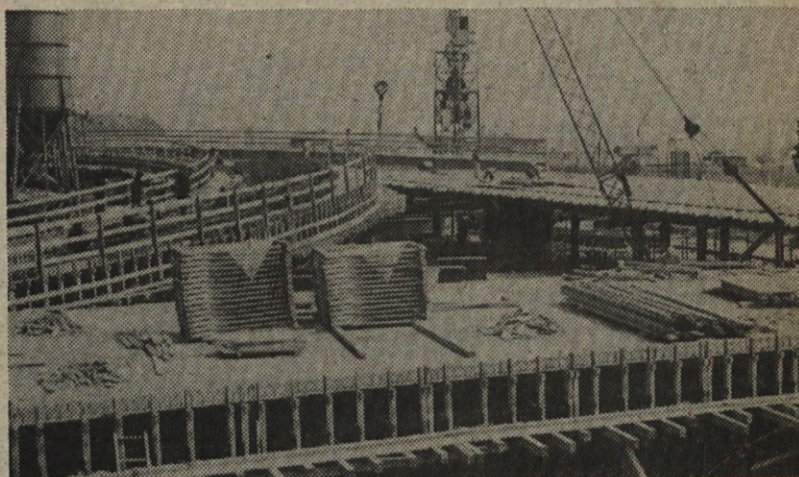
Križišče, ki bo dokončano konca julija letos, ima obliko polovične deleljice. Največji objekt na celotnem priključku je nadvoz nad cesto Ljubljana— Izola. In prav ta nadvoz delajo naši koprčani. Nadvoz je po glavni osi dolg 430 metrov in bo omogočal bolj tekoč promet v smeri Kopra, Izole, Ljubljane in v Istro. Križišče bo tako narejeno, da na njem ne bo semaforjev.

Zaradi težkega terena je nadvoz temeljen na 500 konstruktivnih pilotih in še 60 dodatnih pilotov je postavljeno za podpiranje opaža. Piloti so iz jeklenih cevi profila 508 mm in debeljine sten 8 mm. Piloti so zabiti 25 metrov globoko, in so med seboj povezani s katodno povezavo. Namreč — cevi za pilote so zabite brez predhodne antikorozijske zaščite. Ko bo nadvoz dokončan, bodo jeklene cevi pilotov zaščitene s katodno elektriko. Katodno zaščito pa postavlja Geoxpert iz Zagreba.

V nadvoz bo vgrajeno 4.000 kubikov betona, 1.600 ton armature in 6.000 kvadratnih metrov opaža. Nadvoz ima dve deviaciji. Grajen je klasično z betoniranjem na licu mesta.

Nadvoz bo dolg 430 metrov

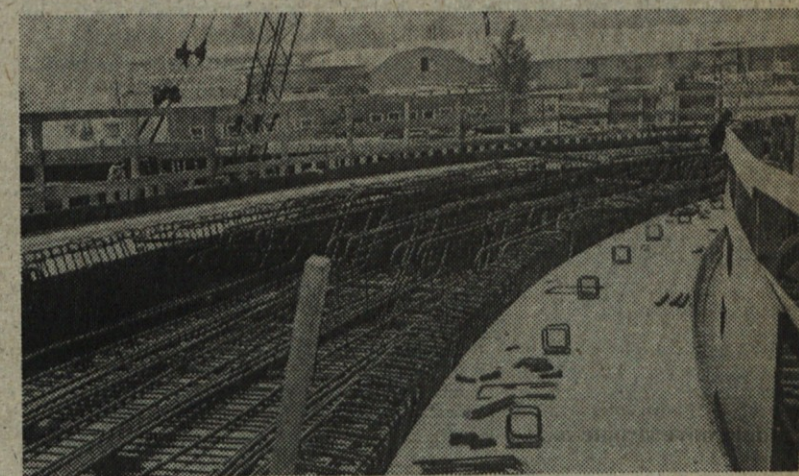
Zaradi težkega terena je nadvoz temeljen na 500 jeklenih pilotih

Kombi z malico je prispel na gradbišče koprskega nadvoza

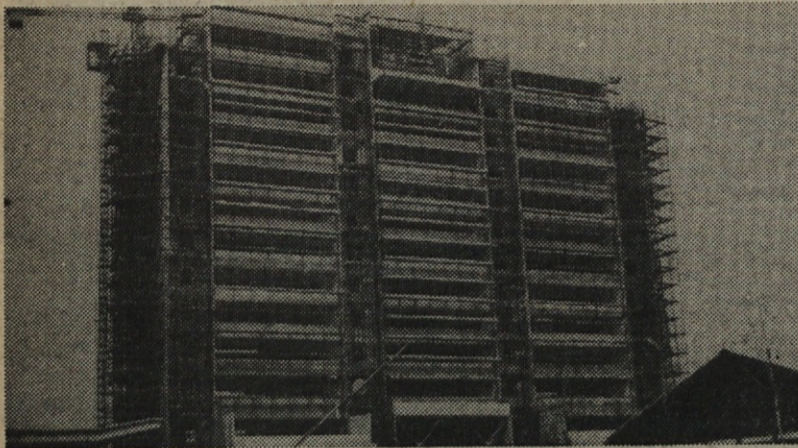

Temelj južnega opornika z glavami jeklenih pilotov in katodno povezavo, ki bo ščitila jeklene pilote pred rjo

Polaganje armature na koprskem nadvozu

Tako izgleda Gradisova sosedka Emona v Ljubljani

Likof na Emoninem poslovnem centru

Leto in pol je že preteklo od tedaj, ko so delavci GE Ljubljana — okoli prišli s pripravljalnimi deli za gradnjo poslovnega centra Emona. 18. aprila letos pa so že postavili smrečico na trinajstem nadstropju in tako dogradili objekt pod streho in končali z grobimi gradbenimi deli.

Tega dogodka so se udeležili tudi predsedniki investitorja tj. SOZD Emona na čelu s predsednikom poslovnega organa (generalni direktor) tovarišem Ljubom FILIPAN. Na slovesnosti, ki je bila v pritličju objekta, je bilo navzočih čez 200 delavcev, oziroma vsi tisti, ki so se takrat nahajali na gradbišču.

Osnovna konstrukcija poslovnega centra so betonski stropi in nosilni zidovi; krasijo ga aluminijska okna ter lesene predelne stene na hodnikih in pisarnah. Na tleh bo tapison. Stavba ima dve kleti, pritličje in trinajst nadstropij. V drugi kleti so stroji za klima naprave in štiri zaklonišča za 800 ljudi. Oddelki za pošto, za mikrofيلم in garaže pa bodo v prvi kleti. V dvanajstih nadstropjih

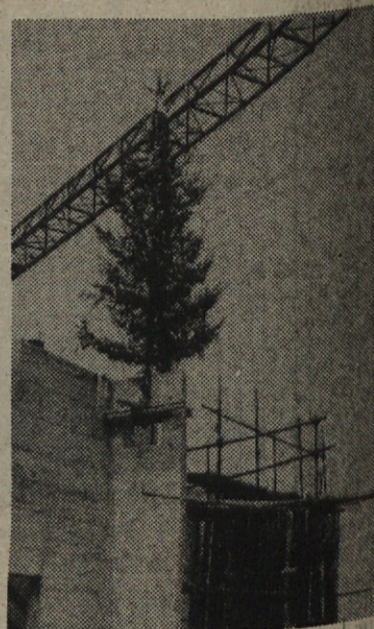
bodo pisarne za okoli 1.300 ljudi. V trinajstem nadstropju je strojnica za dvigala. Poslovni center bo imel eno tovarno in tri osebna dvigala, ter dva manjša dvigala za pošto.

O poteku del je nekaj več povedal vodja gradbišča tovariš Jože GREBENC: »Pri gradnji tega objekta imamo dober mesec in pol zamude, vendar vseeno upamo, da bomo objekt predali do konca letošnjega leta, oziroma na začetku leta 1980. Letošnja zima je bila zelo neugodna za vse gradbenike in tako je zagodla tudi nam. Temperature so bele velikokrat tudi pod minus 15 stopinj, tako da niso bogli betonirati, čeprav smo do minus 10 stopinj še betonirali. Enomesečno deževje je tudi, poleg ostalih težav, nekoliko prispevalo tej zamudi. Poleg teh objektivnih faktorjev je zamudi botrovalo tudi prepočasno pridobivanje gradbenega dovoljenja in načrtov za gradnjo, ki smo jih dobijali po delih. Ko se je vreme nekoliko uredilo in stabiliziralo in ko smo redno dobijali načrte, je tudi delo aktivneje steklo.

Žerjavist Popović je imel vedno polne roke dela, saj so na poslovnem centru hiteli, da bi čimprej postavili smreko na vrh strehe

Sedaj na stavbi razopažujemo, na fino obdelujemo stropne in stene, polagamo toplotno izolacijo in cementni estri, na katerega bomo polagali tapison. Začeli smo vgrajevati tudi konstrukcijo za okna in tudi montažo lesenih predelnih sten. Maja bomo montirali vsa dvigala in

Čas za likof na poslovnem centru

začeli s krovno — kleparskimi deli. Čaka nas tudi zunanja ureditev objekta vključno s 300 parkirnimi prostori.

Na gradbišču delamo od šestih do dveh, le nekatere skupine in obrtniki pa delajo po potrebi tudi popoldan.

(Nadaljevanje s šeste strani)

»Gorici« in »Stavbeniku«. Tako sami ne moremo nič vplivati na kvaliteto in količino hrane, ki jo dobimo iz Obrata družbene prehrane v Kopru. Takšna hrana in toliko hrane ni dovolj za delavca v gradbeništvu. Hrana je premalo kalorična premalo mesa dobimo. Tak obrok nam ne povrne energijo, ki jo porabimo na gradbišču. Zato, ker ta stvar ni zadovoljivo, urejena, predstavlja velik vir nezadovoljstva med delavci. Ko bi prehrana bila vsaj približno tako urejena, kot je urejeno bivanje v našem samskem domu, ki je res komforten in čist, bi vsi bili bolj zadovoljni.

Za 20 učencev je celodnevna prehrana urejena v Delavski menzi »Stavbenika«, ki je v neposredni bližini našega doma, in vajenci v glavnem nimajo nobenih pripomb na hrano. Gradnja delavske menze letos ni v planu zaradi visoke investicije.

Fluktuacija v Kopru

Lansko leto je v poprečju bilo zaposlenih v Kopru 238 delavcev. Skupno je odšlo 56, od tega je 35 zamenjalo delovno organizacijo, ostali pa so šli v pokoj, k vojakom, v druge tozde itd.

Letos je do 30. aprila TOZD zapustilo 14 delavcev. 5 nekvalificiranih in 4 polkvalificirani delavci, 1 priučen in 2 kvalificirani, ter 2 delavca s srednješolsko izobrazbo.

Prišlo pa je 27 novih delavcev: 17 nekvalificiranih, 2 polkvalificiranih,

3 kvalificirani, 4 delavci s srednješolsko izobrazbo ter eden visoko.

Letos imajo v Kopru prvič po 11 letih tudi učence. Na ta korak so se odločili zaradi pomanjkanja kvalificirane delovne sile in tudi zato ker imajo zelo visoke starostne strukture KV delavcev. S takšno politiko kadrovanja bodo nadaljevali tudi v naslednjih letih, kajti povpraševanje po kvalificirani delovni sili je pri nas danes vse večje. Na natečaje se kvalificirani delavci ne oglašajo, predvsem zaradi nizkih osebnih dohodkov.

Povečanje števila nesreč pri delu in povečana delovna disciplina

Delovna disciplina se je v Kopru zadnjem času zelo izboljšala. Čuti se večja zavest delavcev in večja odgovornost do dela, ki ga opravljajo. Kršitve so največkrat takšne, da delavci po daljših praznikih ali v ponedeljek ne pridejo pravočasno na delo.

V letu 1978 je bilo zelo veliko nesreč pri delu. Poškodovano se je 15 delavcev, to je 6 % delavcev. Najpogostejša oblika nesreč je padec delavca (7 primerov), padec tujka v oči (3 primeri) ter ostalo (padci različnih materialov). Nobena poškodba ni preseгла bolovanje nad 30 dni. Za poškodbami na delu je bilo bolovanih dolgo skupaj 157 dni.

C. PAVLIN

Betoniranje zadnje plošče na poslovnem centru Emona

KAKO ZADRŽATI ŠTIPENDISTE

Nedostatak visokostručnog kadra jedan je od većih kamena spoticanja bržeg razvoja ekonomski nedovoljno razvijenih područja u Srbiji. Istini za volju, mnoge organizacije udruženog rada u ovim područjima trude se da pridobiju stručnjake, neke više neke manje, a u celini — ipak nedovoljno.

Jedan od načina da dodju do visokostručnog kadra je stipendiranje. Takvi stipendisti imaju, naravno, obavezu da u organizaciji udruženog rada koja ih je stipendirala tokom školovanja ostanu minimum nekoliko vremena koliko su primili stipendiju, a najduže u dvostrukom trajanju. Medjutim, mnogi stipendisti ovu obavezu mimoilaze kod prime diplomu i odlaze tamo gde im se pružaju bolji uslovi — veći lični dohodak, stan, zaposlenje in za bračnog druga, na primer.

Iz opštine PRIJEPOLJE u Skupštinu SR Srbije stigla je nedavno inicijativa da se zakonom ili društvenim dogovorom regulišu obaveze stipendista prema stipenditoru. I u ovoj opštini, kao i u većini ostalih nerazvijenih opština, jedan od najozbiljnijih problema s kojima se suočava kako privreda tako i vanprivreda je nedostatak visokostručnog kadra gotovo svih struka.

Od ulaganja u stipendiste slaba je korist jer, kako se navodi u pismu opštine Prijepolje, mnogi od njih i ne dodju da oduže svoju obavezu. Ako i dodju, zadržavanju se kratko vreme, a zatim odlaze u ekonomski razvijenije center. Stipendiju najčešće vraćaju radne organizacije u koje su stipendisti »odbegli«, a ponekad i oni sami. Za stipenditora onda počinje proces iznova. Ponovno se ulaže u stipendiranje i čeka nekoliko godina na neophodnog stručnjaka.

Privreda Prijepolja, to se može reći i za vanprivredu, ne može više toliko dugo da čeka na svoje stipendiste. Zato su delegati Skupštine opštine Prijepolje i uputili pismo Skupštini SR Srbije. Oni zahtevaju da se razmotri mogućnost pooštrenja odgovornosti i obaveze sti-

pendista prema stipenditoru. Jer, smatra se da stipendisti ne mogu biti oslobođeni obaveze da odrade ugovoreno vreme kod stipenditora samo vraćanjem iznosa primljene stipendije.

Delegati Skupštine opštine Prijepolje svesni su da je ipak ovde o ugovornoj, a ne o zakonskoj obavezi korisnika stipendije, odnosno kredita da određeno vreme provede na radu u organizaciji udruženog rada od koje je primio stipendiju. Zato delegati i insistiraju na moralnim obavezama i normama ponašanja. Oni predlažu da se ovo pitanje reši potpisivanjem društvenog dogovora svih organizacija udruženog rada, zajednica i društveno — političkih organizacija o obavezni da ne primaju tuđe stipendiste u radni odnos dok stipendisti ne oduže svoje obaveze prema svom stipenditoru ili dok od stipenditora ne dobiju saglasnost.

U Sekretarijatu za obrazovanje, pak, smatraju da je ovde reč o ograničavanju slobode zapošljavanja i izbora organizacija udruženog rada sa kojom radnik želi da udruži rad. Osim toga, to znači i obavezu udruživanja rada u organizaciji udruženog rada čak i u slučaju izmenjenih okolnosti, što bi, po mišljenju ovog Sekretarijata, bilo protivno pravnim načelima koja se kod nas primenjuju, čak i u manje delikatnim odnosima.

Pored toga, ostaje otvoreno pitanje rasporeda radnika na radno mesto. Radnik bira radno mesto odnosno poslove koje će da obavlja na osnovu konkursa, a u slučaju obaveznog zapošljavanja to mu je onemogućeno.

I Sekretarijat za zakonodavstvo takodnje smatra da se ovaka obaveza za koju se zalažu delegati Skupštine opštine Prijepolje ne može zakonom utvrditi.

Nema, medjutim, sumnje da sličan problem mori i ostale nerazvijane krajeve Srbije in da bi, stoga, inicijativa Prijepolja valjalo svestranije razmotriti.

NADA MILUTINOVIĆ

Lepa pohvala

Emil Sterle

Priznanje

Iz Subotice smo dobili obaveštenje, koje nas je vrlo obradovalo. Našem radniku Emilu Sterletu podelili su prinanje PRIMERAN VOJNIK. Tako znamo, da Gradišovci i izvan naše radne organizacije postižu lepe uspehe.

Prvi kulturni susret građevinskih radnika Slovenije

Podsticaj OOS SGP KOGRAD iz Dravograda in konferencije OOS GP Slovenija ceste, da se organizuje kulturni susret građevinskih radnika Slovenije, je podržan i usvojen na republičkom odboru sindikata. Prvi organizator te priredbe bio je SGP Kograd iz Dravograda. Susret je počeo 31.3.1979 i završio 7.4.1979.

Kulturna nedelja počela je sa otvaranjem likovne izložbe likovnih i fotografskih radova građevinarstva. Na prvi slavnostno priredbi učestvovali su vokalni kvartet Ingrada, pjevački hor Kograda itd. Posle otvaranja izložbe počeo je »literarni večer«, gdje su svoje radove predstavili pesnici i pisci — građevinari. Na kraju je Niko Kolar, voditelj Literarne večeri, otvorio razgovor sa autorima.

U kulturni nedelji održan je i seminar za organizatore kulturnog života radnika u OZD građevinarstva. Seminar je uspeo i svi prisutni bili su zadovoljni, što su proširili nešto svoga znanja na tom području, i sa kojim će moći ubuduće još više učiniti na polju razvijanja kulture u radnim organizacijama.

Poslednja priredba održana je 7. 4. 1979 isto u Slovenj Gradcu. Program te priredbe je bio lep i bogat; različite pjevačke skupine su pjesmom predstavile svoje organizacije, a recitatorske i dramske skupine su odlično zabavljale sve prisutne. Na kraju so bila podjeljena in priznanja svima onima, koji su sudjelovali na priredbi, a među njima bili su i Franjo Štromajer iz TOZD GE Maribor i Milenko Nikić iz TOZD GE Ljubljana. Prvi je na priredbi učestvovao sa svojim fotografijama, a drugi sa svojim pesmama.

Sve što se pokazalo na prvom kulturnom susretu građevinarstva Slovenije — od izložbe likovnih djela, literarne večeri, seminara in zaključne priredbe, bilo je na visokom nivou. Tu se pokazala želja svih nas, da ostvarimo riječi Tita i Kardelja pre trideset godina. Želeli smo pokazati, da građevinari znamo i nešto više od samog građenja i ljepšanja okoline.

Sa tim prvim susretom smo ostvarili želju, postigli cilj, a istovremeno smo se obavezili, ta taj naš susret postane tradicija, te da iz godine u godinu bude bolje, bogatije. Zato smo već na zaključnoj priredbi svečano proglasili sledećeg organizatora — drugog susreta a to je SGP Primorje iz Ajdovščine.

Kao učesnik na tom susretu bi ipak izrazio nezadovoljstvo, koje se odnose na radnike, koji se bave pisanje, slikanjem i fotografiranjem, što se nisu odazvali u većem broju. Smatram, da imamo među nama puno takvih umetnika — amatera. U stvari, mi smo najveći kolektiv u Sloveniji, a na susretu smo imali najmanje učesnika; no, ipak smo bolji od onih, koji nisu imali ni jednog predstavnika. Želim i pozivam sve one, koje se bave sa bilo kojim područjem kulturnog života, da se na neki način organizujemo i skupa radimo, da se pobliže upoznamo, izmijenjamo mišljenja i iskustva, jer samo na taj način možemo bogatije i u većem broju zastupati svoj kolektiv.

O tome moramo malo povesti računa i na višim nivojima u kolektivu, jer nas kao i druge čeka godina u kojoj ćemo biti organizatori te priredbe. Zato se nadam, da ova informacija ne bude samo pročitana i zaboravljena.

M. NIKIĆ

Dinar između nelikvidnosti i inflacije

Iako naša valuta, prema oceni finansijskih stručnjaka, nastavlja uspešno da »pliva«, njena dalja stabilnost zavisice, nema sumnje, od ukupnih privrednih tokova

Umesto za 35, poslovne banke povećale su kredite privredi i ostalima za 55 milijardi dinara u odnosu na prve mesece protekle godine. Ekspanzija kredita, tako reći svih vrsta, zabrinula je sve one koji se bave monetarnom politikom, pa su preduzete mere da se do kraja godine održi nagovešteni porast novčane mase od 18, odnosno 19 odsto (kada su krediti u pitanju) u poredjenu sa 1978. godinom. Na izvestan način, nevidljivim putem odlivao se novac iz poslovnih banaka, ali i sa žiro - računa privredbe, pa su se još početkom drugog tromesečja pojavili prvi simptomi nelikvidnosti koja, kako je rečeno na poslednjoj sednici Izvršnog odbora Udruženja banaka Jugoslavije, dobija u zamahu.

Dinarski potencijal je sve niži i približava se kritičnoj granici. Ako se dogodilo da se naglo opadanje sredstava u poslovnim bankama na-

stavi, već kraj prvog polugodišta dođeće besparicu oštrijih razmera i možda vaspostavljanje svojevrmenom toliko nepopularnih uzajamnih dugovanja i potraživanja.

Nije teško odgonetnuti u koju svrhu su utrošena veoma zamašna sredstva. Pre svega, slila su se u duboke investicione kanale. Jer, u na razdoblje januar — april 1978. ovogodišnje isplaćene investicije veće su za preko 40 procenata. Naravno, izvori finansiranja nadjeni se u ne jeftinim kreditima, jedinom izlazu koji do sada nije zatajio. Poslovne banke ostale su u tom pogledu za investitore siguran oslonac, a ne retko pribegavalo se i skupim zajmovima u inostranstvu. I u ovom slučaju granica zaduživanja je dostignuta, pa se više ne može poći u svet u potragu za sve skupljim novcem. Naizgled, privredna kretanja pošla su dobro. Staviše, industrijska proizvodnja u prva četiri meseca veća je za 9,5 odsto nego lane. A računalo se, prilikom usvajanja rezolucije o ostvarivanju društvenog plana za ovu godinu, da će biti sasvim dobro ako se stopa

rasta zadrži na oko 7 odsto. U vreme kada su privredna kretanja u svetu sasvim skromnija, ovo bi trebalo shvatiti kao solidan nagoveštaj trajnijeg oporavka privrede i verovatno postizanje osnovnog cilja — dinamičan rast u stabilnim uslovima. međutim, stvari ne stoje tako, jer se izvozni rezultati, po fizičkom obimu, gotovo ni za dlaku ne razlikuju od prošlogodišnjih, dok je uvoz znatno veći. Samo ograničenje uvoza je izostalo. Ovakva aktivnost, ako se nastavi takvim tempom, mogla bi da još više optereti platni bilans zemlje sa inostranstvom. Na inače prohodnom putu preostaje jedino da se stavi rampa. Suvišno je i naglašavati da su visoki izdaci za uvoznu, znatno skuplju robu nego pre godinu dana, takođe ispraznili trezore banaka, i svakako, žiro - račune organizacija udružnog rada.

Ovakvi privredni i novčani tokovi, tvrde bankarski stručnjaci, nisu uspjeli da ugroze poziciju dinara. No,

na drugoj strani, stoji inflacija koja se, po svemu sudeći, neće zaustaviti na predviđenih 11 do 12 odsto. Naprotiv, ako cene proizvođača, a naročito na malo, i ubuduće dobijaju u intenzitetu, poput dosadašnjih zbiivanja, nije isključeno, rečeno je na poslednjoj sednici Izvršnog odbora Udruženja banaka Jugoslavije, da se stopa inflacije zaustavi tek na 19 do 20 odsto. Ukoliko bi se do konca ove godine slatnje obistinile, teško je u tom slučaju govoriti o solidnom položaju dinara i njegovom uspešnom »plivanju«. Iz teh razloga osim ograničavanja porasta novčane mase i ekspanzije kredita, moraju se i na području cena povući odgovarajući potezi. Sa koliko je to realnosti izvodljivo u postojećim privrednim i kreditno — monetarnim kretanjima, nezahvalno je prognozirati. Nesumnjivo, nade još ima jer su devizne rezerve u bankama zadovoljavajuće, što nije bez uticaja na dalju likvidnost.

M. PETKOVIĆ

Iz samoupravne prakse

Pri dodeljivanju kadrofskih stanova moraju se predhodno utvrditi konkretni uslovi i kriterijumi

ODREDBOM ČL. 14. Samoupravnog sporazuma o davanju stanova na korišćenje i odobravanju stambenih kredita OUR u R. propisano je da izuzetno od odredaba ovog sporazuma, radnički savet može dati radniku stan na korišćenje i bez obzira na red prvenstva, ako je takvo davanje potrebno radi obavljanja poslova odnosno radnih radataka od naročite važnosti za rad u OUR, odnosno ako te poslove obavlja radnik koji ne poseduje stan.

Ustavni sud Hrvatske ukinuo je pomenutu odredbu.

Prema členu 17. Ustave STH, o celokupnom dohotku radnici odlučuju u osnovnim organizacijama udruženog rada i raspodeljuju ga u celino među sobom prema svom doprinosu ostvarivanju tog dohotka, a na snovu merila koja utvrde samoupranim sporazumom. U skladu s tim, stavom 3. al. 7, čl. 13 ZUR propisano je da radnici u osnovnoj organizaciji ravnopravno i zajedno odlučuju o raspodeli sredstava za ličnu i zajedničku porošnju u skladu s osnovama i merilima za utvrđivanje dprinosa koji svojim tekucim i minulim rasom daju ostvarivanju dohotka. Prema izloženom, za sve slučajeve raspodele sredstava za

ličnu i zajedničku potrošnju samoupravnim opštim aktom moraju biti utvrđeni osnovi i kriterijumi.

Osporena odredba član 14, kojom se radnički savet ovlašćuje za dodeljivanje stana na korišćenje radniku, bez obzira nika radi popunjavanja mesta od naročite važnosti za rad u organizaciji — neudovoljav tim zahtevima. U ovom slučaju, za dodelu kadrofskih stanova izuzimaju se zajednički opšti kriterijumi za te maneme, a da za te posebne slučajeve samoupravnim opštim aktom nisu određeni odgovarajući kriterijumi. Uslov, postavljen u toj odredbi »radi popunjavanja mesta od naročite važnosti za rad u organizaciji«, zbog svoje uopštenosti in neodređenosti, no je dovoljno objektivno uporište, ni merilo da bi se opravdalo izuzimanje od redovnih merila. Budući da se radi o izuzimanju od opštih i zajedničkih merila i osnova, to je potrebno odrediti konkretne uslove i kriterijume takvog izuzimanja, koji će opravdati prednost u dobijanju stana radnicima koji, svojim kvalitetima i radnim zadacima, osiguraju razvoj i uspešnost poslovanja organizacije. (Iz odluke Ustavnog suda Hrvatske, U — 297/78).

Pitanja naših čitalaca

ZA KOLIKO ČASOVA DNEVNO PRIPADA RADNIKU ZA VREME ODSUTNOSTI S POSLA (NPR. PRAZNIK) NAKNADA LIČNOG DOHODKA?

Prema odredbi člana 99. ZRO radnik ima pravo za omor u dane praznika SFRJ in u dane praznika SR Slovenije, koji su zakonom određeni kao dani kada se ne radi. Odluka člana 110, stav 1 pomenutog Zakona određuje, da radniku u osnovnoj organizaciji združenog rada pripada naknada ličnog dohotka za dane praznika u kojima se ne radi, kao i u drugim slučajevima odsutnosti s posla utvrđenih zakonom i samoupravnim opštim aktom u skladu sa zakonom i u visini koga je utvrđena samoupravnim opštim aktom.

S obzira na pomenutu odredbu radniku za vreme odsutnosti s posla pripada naknada ličnog dohotka za toliko časa dnevno koliko traje njegova radna obaveza na dan odsutnosti s posla in to za dane kada je bilo dužan da radi ako ne bi nastupio slučaj (npr. praznik zbog koga ima

pravo na naknadu ličnog dohotka). Ako je kdo kod organizacije udruženog rada raspoređeno radno vreme tako, da iznosi ponedeljkom 10 časova dnevno, za praznik i za druge dane odsutnosti s posla uzima se u obzir naknada ličnog dohotka za 10 časova.

U slučaju slobodne subote kada se ne radi (član 63, stav 4. ZRO) ne dolazi u obzir odgovarajući odmor jer se radnik već odmara u toku slobodne subote. Naknada ličnog dohotka se daje samo za vreme kada je radnik radio, a da nije nastupio slučaj, koji mu daje pravo da ne radi, odnosno koji radnika, protiv njegove volje, sprečava da radi. Naime, ne može se nadoknaditi onaj lični dohodak, koji radnik i onako ne bi primio, jer određenog dana nije bio dužan da radi. Za slobodnu subotu koja je istovremeno i državni praznik, dakle radniku ne pripada nikakva naknada ličnog dohotka. Radnik bi imao pravo na naknadu ličnog dohotka za državni praznik samo u slučaju ako je takav dan bio radna a ne slobodna subota.

(SEKRETARIAT ZA RAD SLOVENIJE)

Poslovni center za Mercator

Poslovni center Mercatorja v Ljubljani

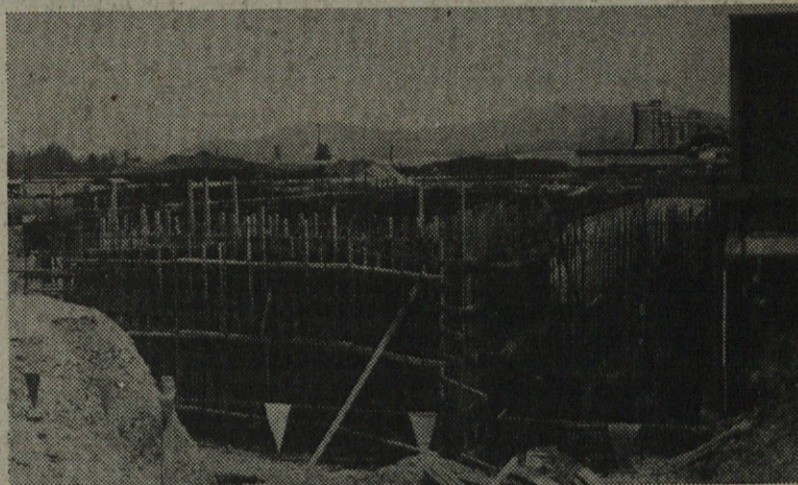
Za bežigradom ob Slovenčevi ulici gradijo delavci GE Ljubljana — okolica Poslovni center Mercator TOZD Grosist. Poslovni center bo imel discount trgovino in blagovni center. Sedaj gredo proti koncu dela na discount trgovini, v teku pa so tudi dela na manipulacijskem prostoru, to je vmesni vmesni vezni trakt med discount trgovino in glavnim skladiščem. Opravljajo tudi že zemeljska dela za blagovni center, ki bo obsegal: glavni skladiščni objekt, upravno zgradbo TOZD Grosist Mercator z obratom družbene prehrane in dvorano za zборе delovnih ljudi, lopo za embalažo, krožno rampo in dostopni dovoz na streho objekta, avtomobilski servis in zaklonski objekt s tehničnimi prostori.

Celoten kompleks bo stal na področju med Kamniško progno in Slo-

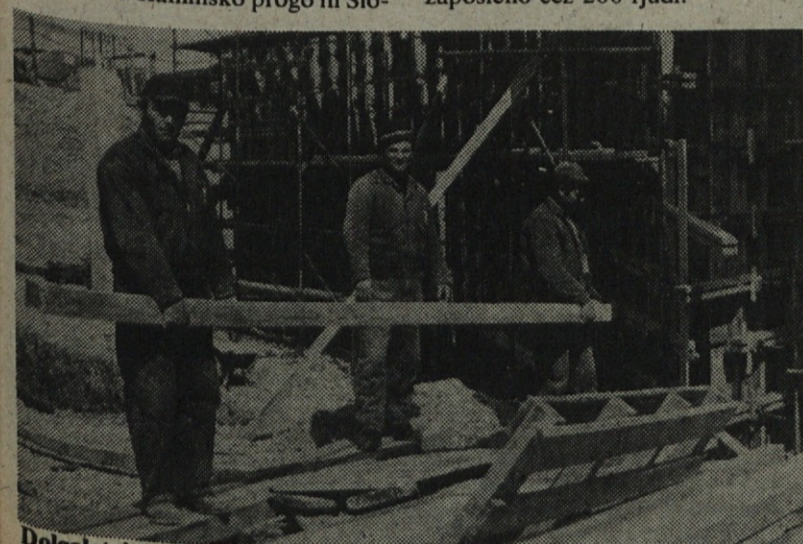
venčevo ulico, ter Embo in Agroobnovo. Discount trgovino so začeli delati maja lani, se pravi pred dobrim letom dni in mora biti končana 15. julija letos. Blagovni center mora biti gotov v roku osemnajstih mesecev, oziroma 1. oktobra 1980 leta.

Projekt pa bo verjetno doživel nekatere spremembe, kajti prvotno ni bila predvidena podkletitev celotnega objekta temveč le tretjina le-tega. Po spremembi projekta bo celoten objekt podkleten (zahteva investitorja) tako, da bo odpadla krožna rampa in parkirišče na strehi.

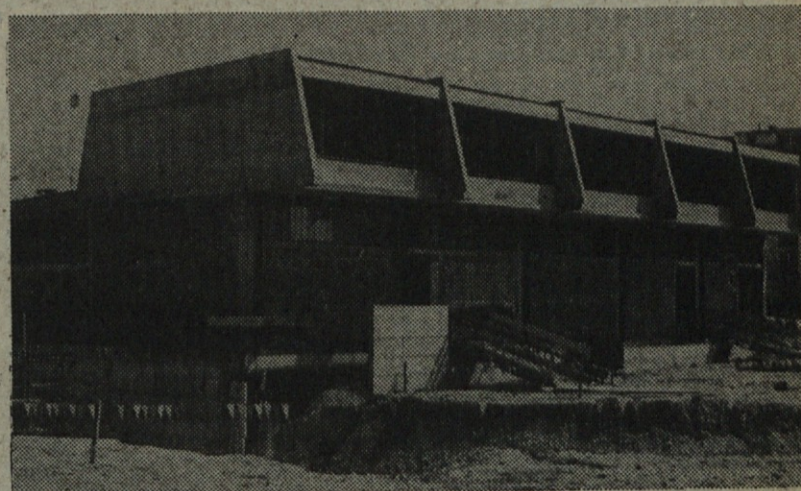
Vrednost kompletnih del na Poslovnem centru Mercator TOZD Grosist je predvidena na okoli 600 milijonov dinarjev. Ko bodo dela v največjem zamahu bo na gradbišču zaposleno čez 200 ljudi.

Del poslovnega centra

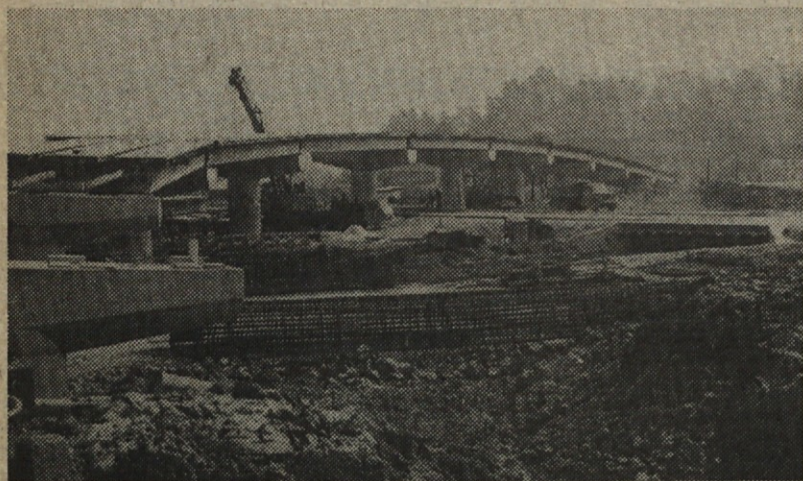

Dolgoletni gradisovci Štefan Žganec, VK zidar in 23 let pri podjetju, Safet Ferizović, VK tesar in 18 let pri Gradisu in Stjepan Čizmešija, VK tesar in že 13 let pri Gradisu, vsi pa sedaj na gradbišču Mercatorja

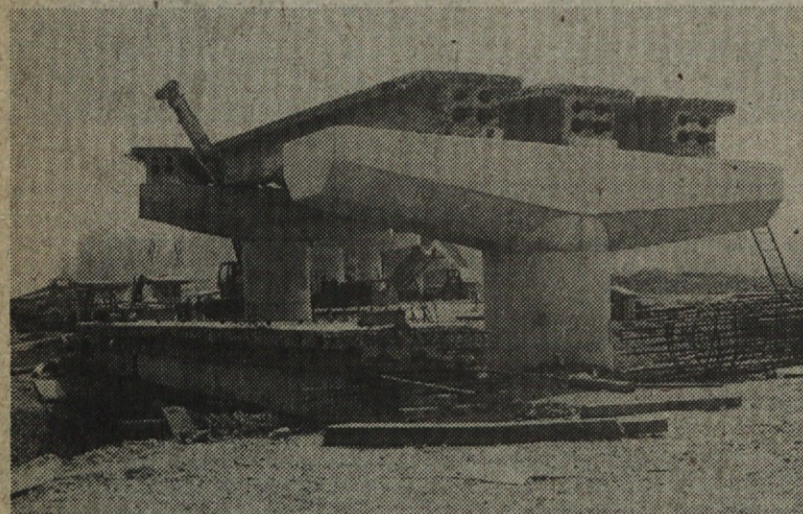

Dela na kletnih prostorih

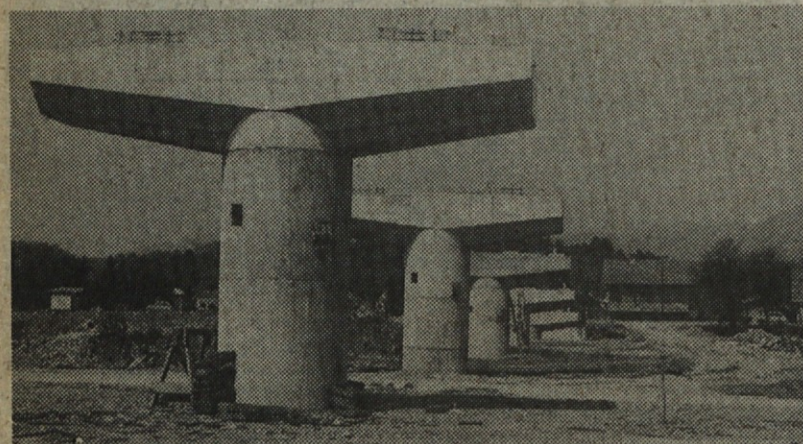

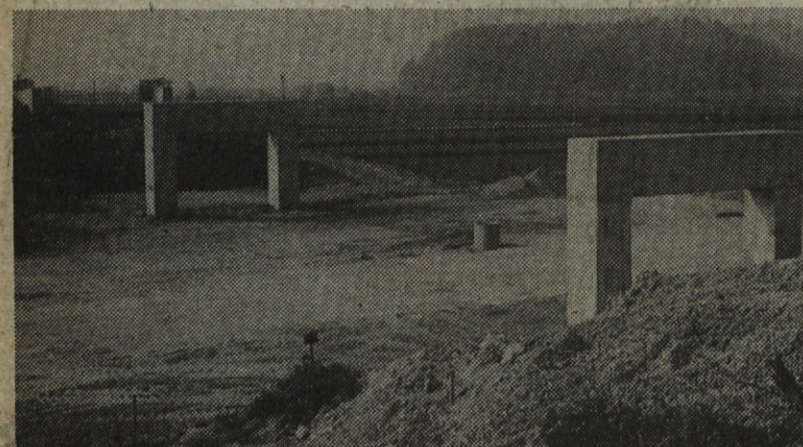
Nadvoz »4 — 7« pri Vrhniki je dolg 230 metrov

Montaža nosilcev na najdaljšem nadvozu pri Vrhniki

Nadvoz »4—6« v Drenovem griču bo dolg 21 metrov in širok 8,80 metrov. Nosilna konstrukcija bo podprta z 10 podpornimi stebri

Stebri na nadvozu »4 — 4« v Logu so pripravljene za montažo. Nadvoz bo dolg 67 metrov in širok 8,8 metrov

SEDEM NADVOZOV AVTOCESTE LJUBLJANA — VRHNIKA

Septembra se ne bodo kolone vračajočih se turistov več ustavljale ne Vrhniki, temveč se bodo peljale naprej po novem odseku avtoceste Vrhnika — Ljubljana. Gradnja tega odseka poteka že nekaj let, zaradi izredno zahtevnega terena (barje) in po posebni tehnologiji. Ta kratek odsek, 12 km, bo imel tudi sedem nadvozov, ki jih gradi TOZD Nizke gradnje iz Maribora.

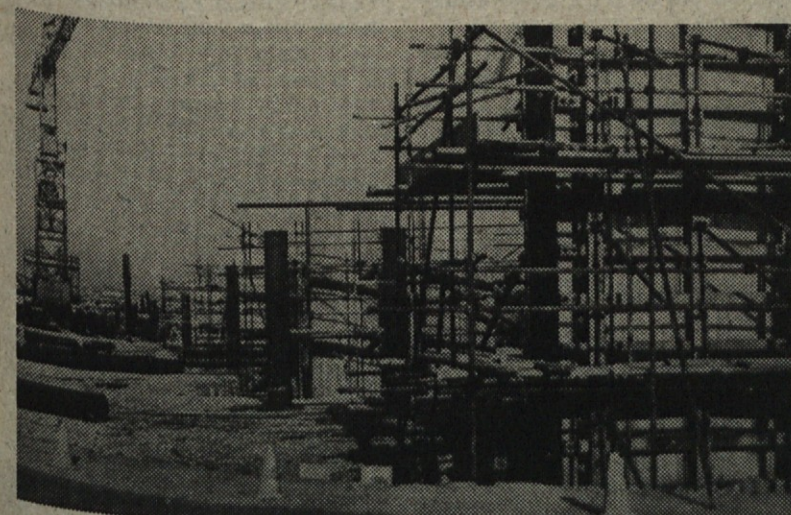
Nadvozi so različne dolžine. Najdaljši je nadvoz pri Vrhniki, 230 metrov, trije nadvozi v Logu in Brezovici pa so najkrajši. Vsak je dolg 67 metrov. Skupna dolžina vseh nadvozov je 911 metrov.

Organizacija tako velikega gradbišča, ki je pravzaprav sestavljena iz sedem manjših gradbišč, je zelo težka. Potrebna je visoka stopnja koordinacije med delovodnji na posameznih nadvozih, zaradi čim racionalnejše razporeditve ljudi in mehanizacije, glede na trenutne potrebe posameznih faz gradnje teh nadvozov. Zaradi čim boljšega sodelovanja in dogovarjanja imajo na vsakem nadvozu postavljeno radijsko postajo, tako da so v stalni zvezi z vodstvom gradbišča, ki je na nadvozu pri Vrhniki. Ne glede na to radijsko zvezo je potrebno večkrat na dan tudi osebno obiskati in nadzorovati delo na nadvozih.

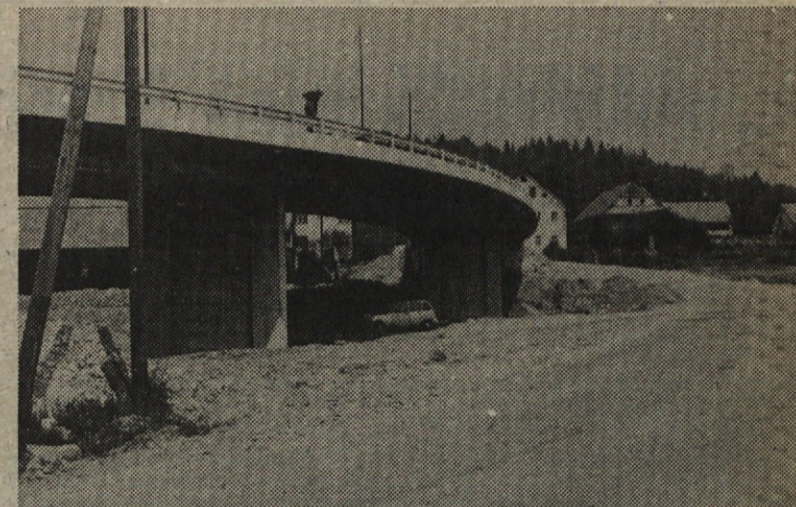
Zaradi izredno kratkega roka na gradbišču delajo 12 ur dnevno, in bo verjetno potrebno delati tudi ob sobotah. Na gradbišču dela po-

prečno 100 ljudi, ki prebivajo in se hranijo v naselju, skupaj z delavci »Slovenijaceste« in »Primorja«, ki pa gradijo cesto.

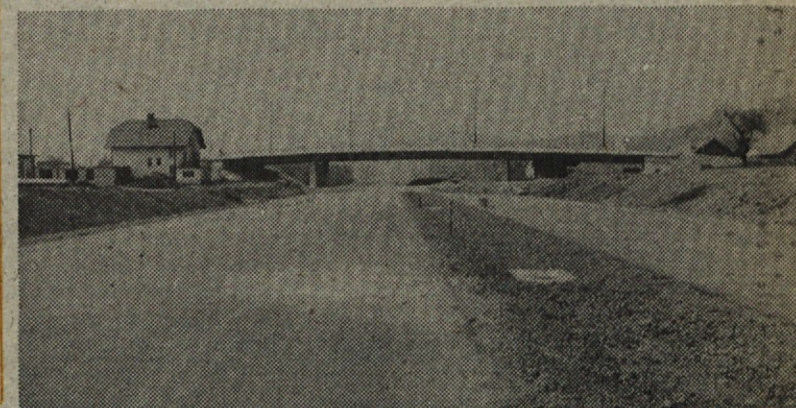
C. PAVLIN

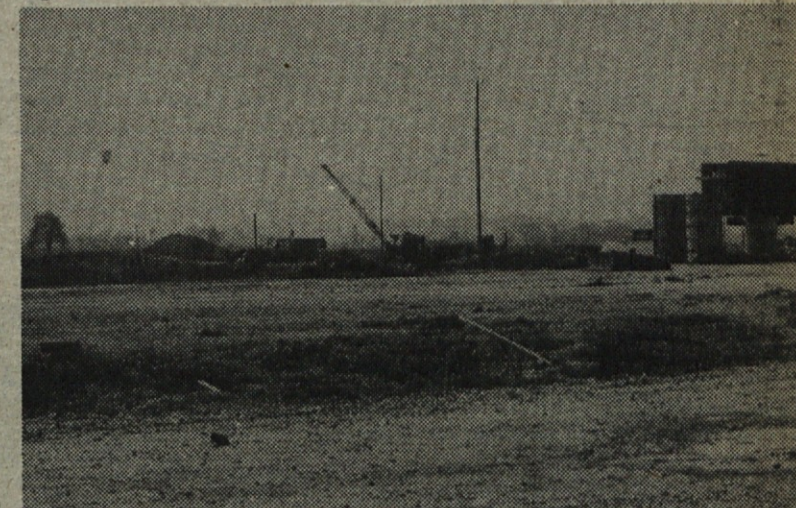
Betoniranje na nadvozu »4 — 3« v Brezovici

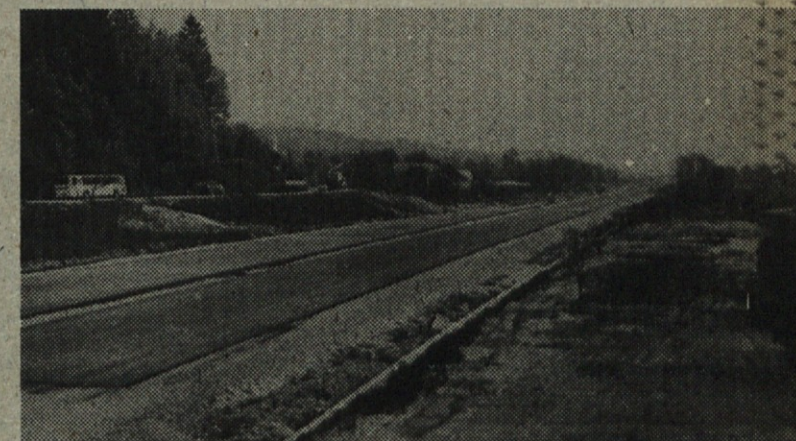
Na nadvozu »4 — 2« na Brezovici, ki je dolg 85 m, gredo dela h koncu in bo junija že prevozen

Nadvoz »4 — « v Brezovici in del cestišča, ki je že pokrito s cementno podlago

Izkop jam na preostalih petih stebrih za nadvoz »4—6« v Drenovem griču

Del avtoceste Vrhnika-Ljubljana je že asfaltiran s prvim slojem asfalta

Ljubljanski biro končno v novih prostorih

Naša projektivna dejavnost že vsa leta nazaj ni bila primerno »nastanjena«. Včasih so projektantje gostovali še v prostorih stare centrale, nato so se pa preselili v Kersnikovo ulico in tudi tam kmalu ugotovili, da so prostori za projektiranje premajhni in neprimerni za tako dejavnost. Skozi vsa ta leta je sam biro za projektiranje rasel, se razvijal — tako v poslovnem kot v kadrovskem smislu in potrebovali so vedno več prostora za svoje ljudi. V zadnjem času so bili zaradi pomanjkanja prostora kar na treh koncih Ljubljane. Po temeljitih preudarku so se odločili za sicer veliko investicijo (ki pa jim bo vendarle prinesla v naslednjih letih tudi večje poslovne uspehe in seveda boljše delovne pogoje zaposlenih) — za gradnjo nove poslovne stavbe.

Kljub vsem prostorskim težavam so v projektivnem biroju vedno dobro gospodarili. Če pogledamo samo lansko leto, lahko ugotovimo da so imeli 19 milijonov dinarjev dohodka. 64 zaposlenih ljudi v biroju je ustvarilo za 39 milijonov realizacije, od česar je bilo lastne proizvodnje za 20 milijonov. V lanskem letu so namreč prevzeli veliko nalog — projektiranje izgradnje sladkorne tovarne v Ormožu. Seveda so v tej nalogi sodelovali tudi z zunanjimi sodelavci.

Rezultate poslovanja redno spremljajo vsak mesec in primerjajo s planskimi postavkami pa tudi z enakim obdobjem v preteklem letu. To jim pomaga, da svoje poslovanje vodijo v skladu z vsemi družbenimi doletji. Vse analize poslovanja so bazirale na lastni proizvodnji po zaključnem računu je razvidno, da so lastno proizvodnjo presegli z ozirom na plan za 6 %, dohodek za 4 %, ostanek čistega dohodka pa 32 %. Tako kot vse ostale TOZD so se tudi v biroju za projektiranje vključili v akcijo za zaključni račun. O njem je bil seznanjen vsak delavec, razpravo pa so vodili pred zborom tudi v družbenopolitičnih organizacijah. Enak način razprave so uvedli tudi v letošnjih prvih mesecih.

V letu 1978 so se posebej začeli ukvarjati tudi s področjem nagrajevanja. Pri delavcih so mesečno spremljali kvantiteto in kvaliteto dela. Ker je projektiranje specifična dejavnost in je uporaba raznih strojev in pripomočkov minimalna, so morali največ pozornosti posvetiti predvsem izkoriščenosti delovnega časa. Kljub temu vsemu pa se pri svojem delu srečujejo tudi z celo vrsto težav. Kadar dobijo v delo projekt, imajo na voljo čedalje manj časa za njegovo pripravo, izdelavni roki so vedno bolj krajšajo. Večina večjih investicij je namreč tako za-

stavljena, da si investitor najprej vzame za svoje odločitve veliko časa, kasneje namenijo dovolj časa tudi za samo izdelavo objekta, vmes pa ima projektant le kratko obdobje, v katerem mora biti projekt izdelan. Seveda je tako zelo težko normalno delati in dostikrat se mora marsikaj tudi improvizirati, kar kasneje prinese marsikatero težavo. Zaradi različnih okoliščin morajo v biroju večkrat pristati na izredno kratke termine, ob tem pa moramo poudariti, da projekte večkrat delajo tudi s kooperanti, ki jim njihovih zamud povzročajo precej preglavic.

Že poleg omenjenih problemov so v biroju za projektiranje otepaajo tudi s kadrovskimi težavami. Za delo v projektivi težko dobijo ljudi in predvsem mladi se tega izogibajo. Eden od vzrokov za tako stanje je v tem, da mlade projektante kot začetnike ne morejo tako plačati, kot jih plačujejo v drugih dejavnostih. Na tem področju bo potrebno čimprej nekaj narediti. Še pred nekaj tedni so bili delavci biroja razmetani na treh koncih Ljubljane. Danes so skupaj, kar je zelo pomembno za teamsko sodelovanje pri raznih projektih. V biroju pa so poleg standardne dejavnosti uvedli tudi inženiring dejavnost. To pojasnjujejo s tem, da se njihovi naročniki — investitorji vse bolj pogosto obračajo na TOZD v pričakovanju, da jim ponudijo tudi kompletne usluge s področja predinvesticijske, investicijske in tehnično dokumentacijske

dejavnosti. Organiziranje in načrtovanje kompletne izgradnje določenega prostorskega in tehnološkega kompleksa skupaj z nadzorovanjem poteka izgradnje, so naloge, ki se med seboj prepletajo in dopolnjujejo. Če so vsa ta opravila in naloge organizacijsko združene v eni organizaciji, lahko govorimo o popolnejšem delovnem procesu. Čim manj razdrobljenosti in čimveč usklajenosti pri zahtevnih nalogah iz področja investicij je želja vsakega investitorja, zato so v biroju menili da je nujno, da že registrirano dejavnost »projektiranje« dopolnijo še z »inženiring« dejavnostjo, ki bi pokrivala manjkajoče področje priprave in organizacije investicijskih del in sicer takole:

- organiziranje, priprava in izdelava investicijskih programskih elaboratov

- organiziranje, projektiranje investicijske in tehnične dokumentacije

- organiziranje in nadzorovanje izvajanja investicij

- organiziranje ekonomsko finančnih poslov pri vseh investicijskih delih.

Za načrtovanje poslovanja v letu 1979 so upoštevali ista izhodišča kot za ostale TOZD v Gradisu. Lastne proizvodnje načrtujejo v letošnjem letu za 29 milijonov, dohodka za 27 milijonov in osebnih dohodkov za 14,7 milijonov. V njihovem delu je nekaj zelo zahtevnih projektov, med katerimi so tovarna sladkorja Ormož, mercatorjev trgovski center.

Emona, Ploščad Borisa Kreigherja, IMV Novo mesto — Suhor, IMP Trata, Merkur Kranj, stanovanjska gradnja v Novih Jaršah, Žalcu, Celju, Rušah in Ravnah, Gradisove montažne hiše GMH, ki jih razvijajo skupaj z LIO Škofja Loka) itd. pri vseh teh projektih se delavci biroja trudijo, da nove izsledke iz projektiranja in gradnje vnašajo tudi v svoje načrte, vendar se pri tem največkrat srečajo z neelastičnostjo industrije gradbenega in ostalega materiala, ki naj bi spremljala gradbenike predvsem pri finalizaciji in opremljanju objektov. Pri vsem tem delu sodelujejo tudi z zunanjimi raziskovalnimi institucijami in razvojno službo v Gradisu.

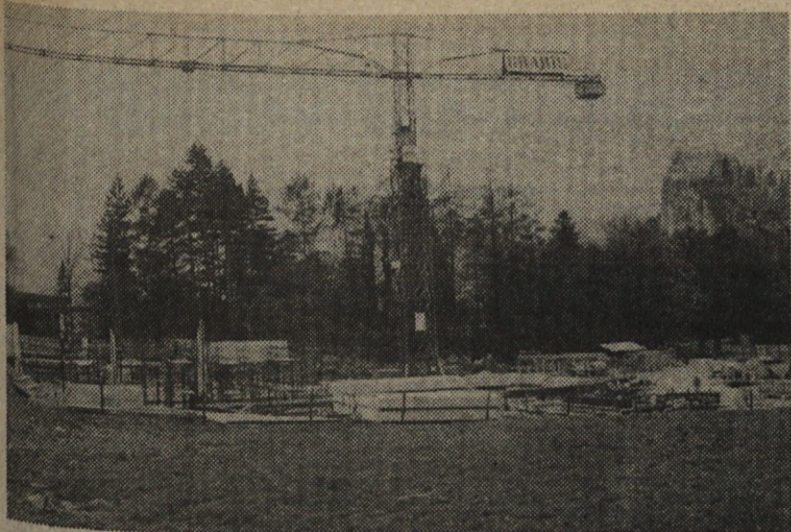
Naš projektivni biro torej ne zastaja z ničemer pred ostalimi: ima lepe delovne prostore, odlične strokovnjake in dobre poslovne rezultate. Na račun dela birojevcov bi lahko izrekli marsikatero pohvalo in priznanje. Seveda pa najbolje govorijo o tem zgrajeni industrijski projekti, nova naselja itd. Mimogrede lahko povemo, da so v mariborski stanovanjski soseski na Pobrežju ljudje kupci veliko bolj povpraševali po naših stanovanjih kot pa po ostalih — iz preprostega razloga, ker so bila naša stanovanja projektirana po željah in okusu tistih, ki stanovanja kupujejo (projektiranje je bilo delo ljubljanskega biroja). Sicer res velja, da je lepo biti skromen, vendar — uspehi pač govorijo svoje.

NADA M.

Taka je nova poslovna stavba Biroja za projektiranje Ljubljane in TOZD GE Ljubljana — okolica

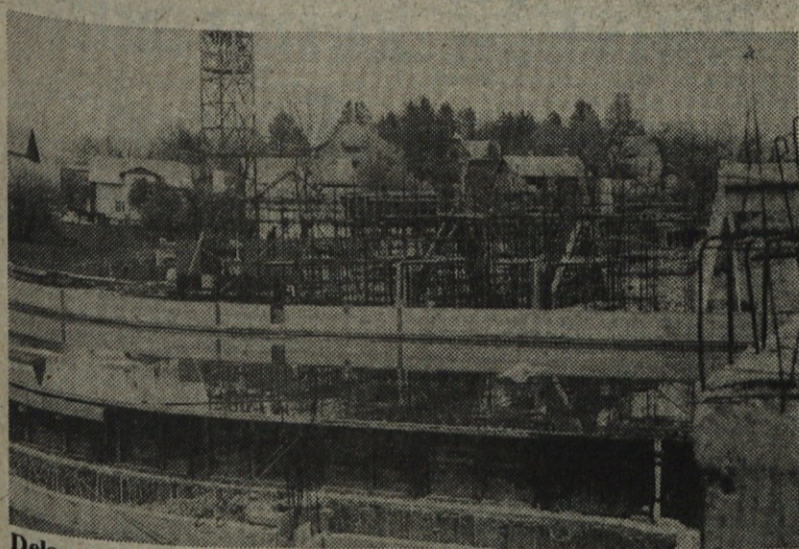

Pokrito drsališče bo velika pridobitev za Bled

Umetno drsališče na Bledu pod streho

Avgusta letos bo Bled dobil sodobno opremljeno umetno in pokrito drsališče. Da bo to tako, bodo poskrbeli delavci TOZD Jesenice, ki

pri zemeljskih delih, dela nekoliko kasnijo. Neglede na to predvidevajo, da bodo končali v roku, saj blejčani predvidevajo, da bo slavnostna

Dela na tribunah na severni strani drsališča

so z deli začeli februarja in sedaj že delajo s polno paro. Sedaj postavljajo temelje za tribune. Pokrito drsališče bo lahko sprejelo čez 3.000 gledalcev. Na tribunah bo 2.200 sedišč in 1.000 stojšč.

Zaradi začetnih težav, dežja in podtalne vode, na katero so naleteli

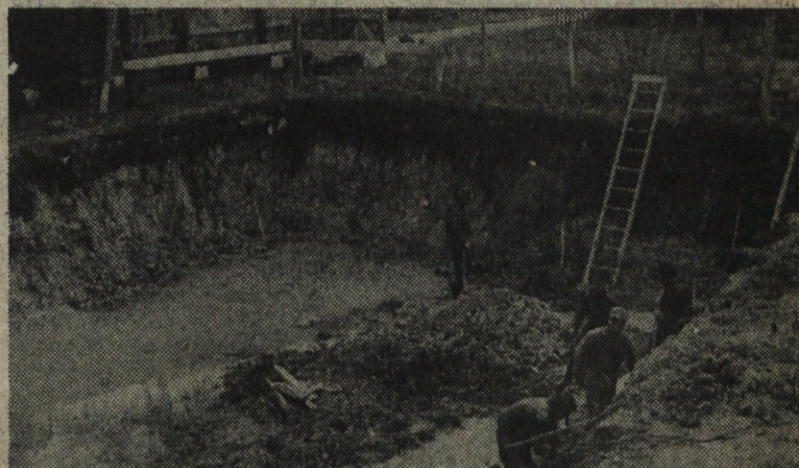
otvoritev svetovnega prvenstva u veslanju septembra letos v tej dvorani. Zato bodo, če bo potrebno, delali tudi v dveh izmenah.

Streha na drsališču bo lesena. Montažo lete je prevzela Hoja iz Ljubljane.

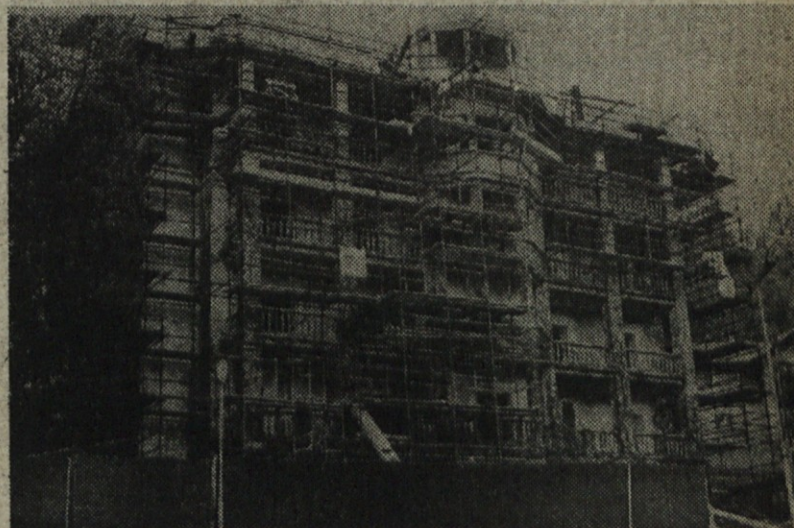
BLEJSKA GRADBIŠČA

Z dograditvijo terase za kavarno in slaščičarno ter Disco kluba prodajalne »Pletenine« je Park hotel in kompleks okoli njega dobil končno podobo

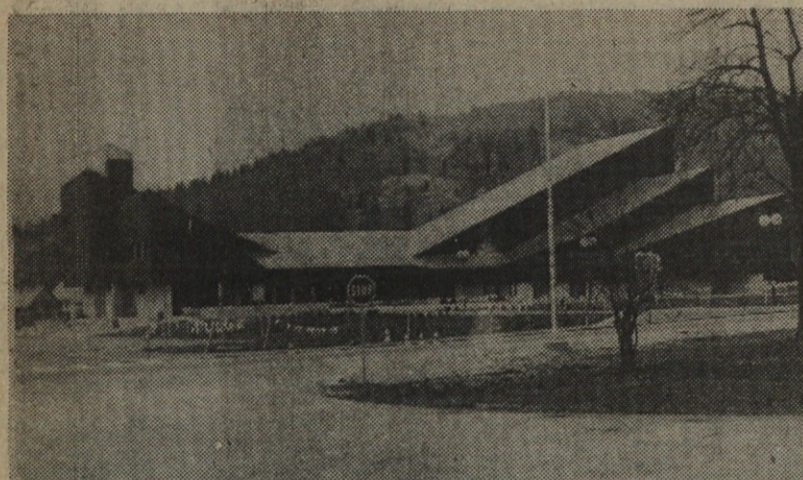

Izkop temeljev za prizidek k upravni zgradbi LIP Bled

Adaptacija hotela Jadran bo kmalu končana

Tako, kot je razgibana pokrajina okoli Bohinjske bistrice, je oblikovan tudi dom Jožeta Ažmana

Zgradili smo dom Jožeta Ažmana v Bohinjski bistrici

»Mislim, da trenutno noben drugi izvajalec ni bil zmožen opraviti tako nalogo, kot jo je GRADIS TOZD Jesenice, ko je v rekordno kratkem času izgradil Družbeni dom Jožeta Ažmana v Bohinjski Bistrici,« je povedal vodja nadzora Alpdoma iz Radovljice tovariš Ivan Šolar.

V tem domu je bila 1. maja osrednja slovenska prireditel, posvečena 40-letnici ustanovitve seje CK KPJ, ki je bila pod vodstvom tovariša Tita od 15. do 18. marca 1939 na domačiji bohinjskega revolucionarja Tomaža Godca.

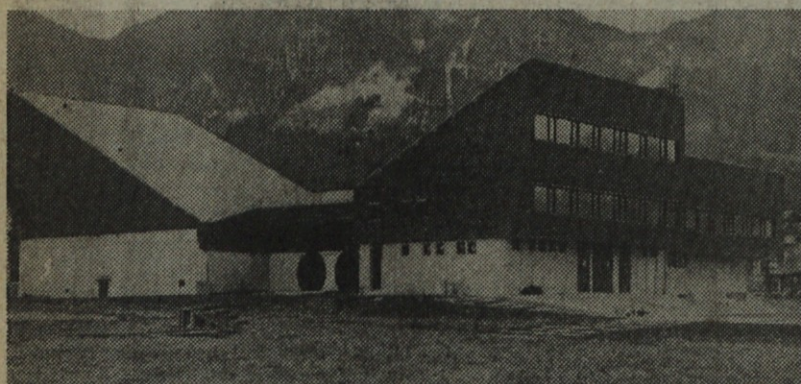
Tako kot pred štiridesetimi leti je Bohinjsko Bistrico tudi ob tej priliki obiskal tovariš Tito in se udeležil slavnostne seje CK ZKJ, ki jo je vodil predsednik CK ZKS France Popit, slavnostni govornik pa je bil sekretar predsedstva CK ZKJ Stane Dolanc.

Veliko truda so vložili vsi delavci

na tem objektu. V šestih zimskih mesecih, koliko je bilo potrebno za izgraditev Doma Jožeta Ažmana je nagajala predvsem huda zima, mráz in dež. Gradbišče je največkrat bilo pokrito s snegom, katerega je bilo treba sproti čistiti.

Bohinjci so opazovali, kako hitro raste njihov dom. In niso samo opazovali. Prišli so in so delali na gradbišču tudi udarniško. Zato vsi vedo povedati: »Hitro je rasel naš dom. Hitro, da smo komaj mogli verjeti. Gradisovci so delali po 12 in več ur na dan. V mrazu, snegu, dežju, vendar niso tožili. Bilo je tudi 12 stopinj pod ničlo. Prvo ploščo so betonirali do treh ponoči.« Niso samo Bohinjci udarniško delali na svojemdomu. Prišli so tudi delavci uprave našega Lesno industrijskega obrata iz Škofje Loke, kakor tudi številni drugi občani.

CP

Dom Jožeta Ažmana je med prvomajskimi prazniki sprejel v goste tudi tov. Tita

Šport mi veliko pomeni

Naše in republiške zimske športne igre so že zdavnaj mimo, vendar ne bi bilo prav, če bi zato pozabili na odlične smučarje, ki so nam prinesli marsikatero medaljo. Ena med njimi je JANJA STANOVNIKOVA iz naše TOZD LIO Škofja Loka, ki že nekaj let niza uspeh za uspehom v smučarskih disciplinah na športnih igrah.

Od kdaj se ukvarjaš s smučanjem?

Ko sem bila stara pet let, sem začela s tem športom in ga do danes nisem pustila. Najprej me je učil oče, nato pa sem se vključila v klub Transturist.

Kakšni pa so bili uspehi v tvoji smučarski »karieri«?

Bila sem z njimi kar zadovoljna. Enkrat sem bila druga na državnem prvenstvu (kot mladinka) in dvakrat tretja. V glavnem pa sem v Sloveniji tekmovala na temovanjih, kjer je sodeloval vrhunski razred.

Kako pa sedaj, ko si zaposlena?

No sedaj sem že tretje leto pri Gradisu, delam pa kot obračunski tehnik. Treniram seveda veliko manj kot prej, saj mi ne ostaja dovolj časa. Vsako leto se veselim naših športnih iger, kjer zelo rada sodelujem. Vseč mi je,

da se vsi športniki dobimo skupaj, malo poklepetamo, izmenjamo izkušnje in sploh — prijetno je.

Kako pa ocenjuješ sposobnosti naših smučarjev?

Za naše razmere kar v redu vozijo, samo slalom jim gre bolj slabo od rok. Zelo pa bi se poznalo, če bi imeli vsaj malo organiziranega treninga pred igrami, pod nadzorstvom nekoga, ki dobro pozna večšine smučanja in tudi treniranja.

Tako nam je pripovedovala Janja Stanovnikova. Želimo ji, da bi tudi naslednjo zimo tako dobro zastopala Gradis, kot je to storila letos.

Janja Stanovnik

Največji kongresni center v Evropi

Aprila letos so slovesno odprli novi mednarodni kongresni center v zahodnem Berlinu. To svojevrstno zgradbo so začeli graditi leta 1975 in jo končali v rekordnem roku štirih let. Kongresni center je stvaritev, ki se odločno izmika vsem tradicionalnim pojmovanjem arhitekture, je pravzaprav ogromen stroj za sočasno dogajanje v številnih prostorih in oblikovno spominja na vesoljsko ladjo.

Mednarodni kongresni center je 320 m dolg, 80 m širok in 40 m visok. Je zvočno odlično izoliran (v zunanem ohišju je postavljeno še notranje ohišje, z lastno zasidranostjo oziroma obešenostjo), je akustično imeniten (to je potrdil sam Herbert von Karajan), je skratka zadnja beseda sodobnih arhitekturnih in tehničnih prizadevanj. V njem je 22 dvoran najrazličnejših velikosti, fo-

yerjev, prodajaln, restavracij itd. V največji dvorani je prostora za več kot 5.000 ljudi, v drugi po velikosti pa za 2.500 ljudi. Ostalih 20 dvoran pa tudi sprejme okoli 4.000 ljudi.

Med dvema največjima dvoranama je oder širok 34 m, globok 20 m in visok 10 metrov. Poleg glavnega odra sta še dva stranska za pravo scenskih elementov. Mogoče ga je priključiti k eni ali drugi dvorani, lahko pa je na voljo za veliko gledališko prireditev ali koncert »v krogu« (z obema avditorijema usmerjenima k skupnem prizorišču). Okrog centra je 8.000 parkirnih prostorov.

Do leta 1985 so že sedaj rezervirani termini za 400 kongresov in zborovanj. Mednarodni kongresni center v zahodnem Berlinu je stal 800 milijonov mark (8 novih milijard dinarjev).

Sklepi samoupravnih organov • Sklepi samoupravnih organov • sklepi samoupravnih

TOZD GE Nizke gradnje

SKLEPI

9. seje delavskega sveta TOZD GE Nizke gradnje Maribor, ki je bila dne 23. 4. 1979 ob 7. uri v sejni sobi uprave TOZD.

1. V TOZD GE Nizke gradnje Maribor se v odvisnosti od uspeha določi od 1. 4. 1979 dalje za obračun OD akontacijska vrednost točke 20 par.

2. DS potrjuje spremembe in dopolnitve Pravilnika o osebnih prejemkih iz sredstev sklada skupne porabe v obliki, kot jo je predlagala konferenca OOOZS Gradis.

3. DS odobri zaradi nujnosti del izplačilo do 60 nadur delavcem, ki delajo v Črni gori in AC Dolgi most—Vrhnika ter do 80 nadur delavcem, ki delajo na montažah. Sklep velja od 1. 3. do 30. 6. 1979.

4. DS predlaga zborom delovnih ljudi, da delamo v soboto 12. 5. 1979 za pomoč prizadetim od potresa v Črni gori in odvedemo OD na njihov račun. Kdor tega dne iz kakršnegakoli vzroka ne bi delal, se mu kljub temu odtegne enodnevni OD.

5. Nedeljku Vladu, skladiščniku, se izplača denarna pomoč v višini enomesnega poprečnega neto osebnega dohodka zaposlenih v delovni organizaciji v preteklem letu. Nedeljku Vladu je odsoten zaradi boleznih neprekinjeno več kot 6 mesecev.

6. DS potrjuje prvotni sklep o pristopu k samoupravnemu sporazumu o združevanju sredstev in dela za investicijo v razširitev kapacitet ZRMK Ljubljana.

7. Vlogi Planinskega društva KUM Trbovlje za nakup albuma slik mostu Trbovlje se ne ugodijo, ker nimamo sredstev za take namene.

8. Ponudbi Sklada Prežihovega Vorca pri KKS Maribor DS ugodijo. V zborniku 60-letnice bojev za severno slovensko mejo se naroči reklamni oglas za 3000 din.

9. Vlogi ZKK Maribor za naročilo reklamnega oglasa v biltenu izdanem ob priliki tradic. košarkaškega turnirja v počastitev OF, se ne ugodijo, ker nimamo sredstev v te namene.

10. Vasiljevič Stanoju se izda naročilnica v vrednosti 5000 din za nakup gradbenega materiala za popravilo stanovanjske hiše, ki mu jo je poškodoval zemeljski plaz.

11. DS odobri nabavo osnovnih sredstev iz plana investicijskih nabav za leto 1979:

- tč. 5 Dvigalo Vulkan komplet (1 kom) 55.000
- tč. 7 Poltovorni avtomobil Zastava 645 An (1 kom) 370.000
- tč. 11 Mobilari bloki (5 kom) 750.000
- tč. 14 Brusilni stroj ročni (5 kom) 25.000
- tč. 15 Vrtalni stroj ročni (5 kom) 20.000
- tč. 16 Skobelni stroj (2 kom) 10.000
- tč. 18 Ročne žage (3 kom) 15.000
- tč. 19 Trafo varilni (2 kom) 15.000
- tč. 21 Prikolica Adria Q 450 (1 kom) 76.722
- Baldehin (1 kom) 10.000
- Sesalec 1000 W s priključki (1 kom) 2.780

12. Odobri se nabava opreme v vrednosti cca 30.000 din za potrebe splošne ljudske obrambe — CZ.

13. Ustanovi se narodna zaščita v GIP Gradis TOZD GE Nizke gradnje Mari-

bor in TOZD Biro za projektiranje Maribor za potrebe obeh TOZD v sestavi: načelnik narodne zaščite, namestnik načelnika NZ in 10 članov.

14. DS odobri kredit za gradnjo individualnih stanovanjskih hiš z bančno udeležbo naslednjim:

1. Mrdjen Ilija, 150.000 din, delno
2. Hausmeister Mirko, 50.000 din, dokončno
3. Hozjan Štefan, 50.000 din, dokončno
4. Jamnik Ivan, 90.000 din, dokončno
5. Hutinec Ivan, 20.000 din, dokončno
6. Vesel Marija, 100.000 din, dokončno
7. Nedeljko Vlado, 50.000 din, dokončno
8. Horvat Janez 40.000 din, delno
9. Kalamanda Peter, 30.000 din, delno
10. Gjura Martin, 30.000 din, delno
11. Ogorelec Ivanka, 90.000 din, delno
12. Hauptman Marija, 40.000 din, delno
13. Jedjut Zlatko, 50.000 din, delno
14. Volmajer Danijel, 50.000 din, delno
15. Ferek Jambrek Josip, 70.000 din, delno
16. Draganič Josip, 70.000 din, delno
17. Blazinčič Stjepan, 20.000 din, delno

Prosilci so dolžni potrebno dokumentacijo predložiti kadrovski službi do 15. julija 1979, sicer se bo odobren znesek posojila odobril drugemu prosilcu.

15. Odobri se nakup 3-sobnega stanovanja za družino Ilič v Varaždinu pod naslednjimi pogoji:

- da lastnik stanovanja, kjer sedaj stanuje družina Ilič, prispeva delež v vrednosti tega stanovanja
- da Ilič Božo prispeva lastno udeležbo najmanj 100.000 din.

Kadrovska služba poskuša sklep realizirati, sicer se stanovanje za družino Ilič kupi v Mariboru.

Odobri se nakup 3-sobnega stanovanja v Ljubljani za tov. Berlič Slavka, pod pogoji, da Berlič prispeva še dodatni lastni delež. Kadrovska služba izvede sklep.

16. DS ne more ugoditi pritožbi tov. Zadravec Edija, ker je delavec prejel vse, kar mu pripada po internem samoupravnem aktu, ki je bil usklajen s panožnim sporazumom.

17. Pristopamo k kreditnim odnosom pri Samoupravnih interesni skupnosti za ekonomske odnose s tujino.

18. Vloga KS Ankanar za solidarno pomoč finančnih sredstev za izgradnjo avtobusnega postajališča v Ankanaru se zavrne, ker je prispela po potrditvi ZR.

19. Na podlagi četrtnega obračuna za 1979 naj se pripravi obračun nagrad za organizatorje dela in za delavce, ki se nagrajujejo z osebnim ocenjevanjem od 1. 1. 1979.

20. DS potrjuje predlog zadolžitve, ki jih je pripravila temeljna delegacija v zvezi njenega nadaljnega delovanja. Zadolžene delavce se seznani z nalogami.

21. Odobri se udeležba na letnih športnih igrah Gradisa 2. 6. 1979 in krije stroške do 22.000 din.

22. V počastitev praznika 1. maj in 27. april se naj organizirajo po gradbiščih prošlave v času od 25. do 26. aprila.

Presednik DS: IVO KRŠTINC

TOZD KO Maribor

SKLEPI: — 15. redne seje DS TOZD KO Maribor, z dne 5. 5. 1979

1. DS sprejme in potrdi periodični obračun in obračun proizvodnje od 1. 1. do 31. 3. 1979.

2. DS sklene, da se v plačilni listi za mesec april 1979 izplača 10 % po uspehu OD.

3. DS sprejme poročilo o raziskavi tržišča.

4. Rezultati referenduma z dne 23. 4. 1979 o sprejemu:

- Samoupravnega sporazuma o združitvi v poslovno skupnost RUDIS in
- Samoupravnega sporazuma o ustanovitvi konzorcija za skupen nastop v Iraku,

se vzamejo na znanje.

DS ugotovi, da so bili navedeni akti sprejeti, ker je zanje glasovala večina zaposlenih v TOZD.

5. DS odobri nadurno delo po predloženih predlogih PE, za maj, in sicer:
1. Novogradnja	970 ur
2. Strojegradnja	730 ur
3. Montaža asf. baz	400 ur
4. Remont	150 ur
5. Kleparska	330 ur
6. Konstrukcija	100 ur

Navedena dela se smatrajo kot delo v podaljšanem delovnem času, ne pa kot dopolnilno delo. Z ozirom na to je potrebno izpolniti potrebne obrazce ter obvestiti obračun OD.

6. Tov. Bohl Erni, se odobri izstavitel delovnega naloga.

SKLEPI: — 14. redne seje DS TOZD KO Maribor, z dne 4. 4. 1979

1. DS sprejme in potrdi predloženi predlog kilometrin z osebnimi vozili v službene namene, in sicer:

1. Černivec Ludvik	1.000 km
2. Krajnc Erik	1.300 km
3. Rjzmal Ludvik	1.300 km
4. Tominc Franc	800 km
5. Weisenstein Maks	200 km
6. Nipič Franc	200 km
7. Sever Ivan	1.300 km
8. Raušl Janez	200 km
9. Merc Andrej	1.000 km
10. Blas Maks	600 km
11. Pulko Miran	1.300 km
12. Mlakar Stanko	1.000 km
13. Purnat Rajko	1.000 km

2. DS sklene, da se pritožbam tov. Stropnik Valterja, Krajnc Erika in Merc Andreja na razporeditve v delokroge, ne ugodijo.

Komisija, ki pripravlja osnutek sprememb in dopolnitev Pravilnika o osnovah in merilih za razporejanje čistega dohodka in delitev sredstev za OD in skupne porabe, pa naj preveri možnost prerazporeditve navedenih delokrogov v okviru možnosti sprejete metodologije.

3. DS sklene, da pristopimo k sodelovanju o nakupu računalnika za VTO Gradbeništvo, z deležem din 100.000. O tem je treba obvestiti Gradis — TOZD PB.

4. DS sprejme in potrdi predlog razdelitve skladov po zaključnem računu za leto 1978.

5. DS sklene, da je potrebno znesek za individualno stanovanjsko gradnjo v

znesku din 1.040.000 vezati pri Ljubljanskobanki.

6. Za nakup stanovanj od gradbene enote Maribor, je potrebno pristopiti (ca 16 stanovanj) 1979—80.

7. Odobri se zamenjava stanovanja v Razlagovi ul. 21 stranki Trobentar Oto s Staninvestom Maribor, s tem, da ostane lastništvo tega stanovanja Gradis TOZD KO.

8. DS vzame naznanje zapisnike sej komisije za standard in rekreacijo od 21. 3. do 4. 4. 1979.

9. Odobri se nabavo opreme v osnovna sredstva:

- 1 kom varilni aparat CO₂
- 5 kom vrtalni stroj 13,
- 8 kom vrtalni stroji hilti TE 17
- 1 kom prizmatična magnetna plošča MPP

- 1 kom pisalni stroj OLYMPIA
- 3 kom omara za načrte
- 1 kom stena garderobna
- 4 kom kubijski stoli
- 2 kom plinske opreme za gretje bitumena

1 kom stroj za robljenje pločevine

1 kom klubska miza.

10. DS TOZD na predložen Samoupravnem sporazumu o urejanju medsebojnih razmerij v zvezi z otvoritvijo in delom v Delovni enoti Iraku (ptev. 02-77-78 101) nimamo pripomb, zato predlagamo DS podjetja, da ga v sedanjih vsebini predloži v potrditev zborom delovnih ljudi vsake TOZD.

11. 1. Na vsebino Samoupravnega sporazuma o ustanovitvi konzorcija za skupen nastop v Iraku, nimamo pripomb.

2. Predlagamo le, da se samoupravnim organom TOZD pred obravnavo sporazumov predloži »ključ« razdelitve finančnih sredstev, ki jih s podpisom sporazuma prevzame posamezna TOZD.

3. Ob pristopu k Samoupravnemu sporazumu, se bodo izrekli delavci na referendumu, ki bo 23. 4. 1979. Referendum izvede stalna komisija.

12. DS TOZD se strinja s pristopom k Samoupravnemu sporazumu o združitvi v Poslovno skupnost RUDIS Trbovlje, ki nam je bil predložen v obravnavo 27. 3. 1979.

Ob pristopu se bodo izrekli delovni ljudje na referendumu, ki bo 23. 4. 1979. Referendum izvede stalna komisija.

13. 1. Delavskemu svetu podjetja se predlaga, da stopijo spremembe pravilnikov iz tč Ad 4. v veljavo s 1. 3. 1979 in ne s 1. 1. 1979 kot se v predlogih predvideva.

2. Na predlagane spremembe nimamo pripomb, razen v čl. 10. tč. c) pravilnika o osebnih prejemkih iz sredstev sklada skupne porabe, za katero predlagamo, da se izenači s tč. b). Tako bi naj člen 10. glasil: Delavci em GIP Gradis, ter učencem v gospodarstvu pri GIP Gradis, se priznava regres za stroške letnega oddiha in sicer:

- a) delavci, ki prejemajo otroški dodatek, prejmejo regres v višini 2195 din.
- Na račun družinskih članov, ki jih vzdržujejo so ti delavci upravičeni do dohodka

— za zakonca in otroke nad 1 let starosti 306 din

Skepi samoupravnih organov O Skepi samoupravnih organov O skepi samoupravnih

— za otroke do vključno 10 let starosti 183 din.

b) Ostali delavci prejmejo regres v višini 1707 din. Na račun družinskih članov, ki jih vzdržujejo so upravičeni do dodatka:

— za zakonca in otroke nad 10 let starosti 306 din
za otroke vključno do 10 let starosti 183 din

c) Samski delavci in učenci v gospodarstvu prejmejo regres v višini 1342 din. (Ta alineja bi se naj izenačila z alinejo b), tako bi prejeli tudi ti delavci regres v višini 1707)

14. DS se strinja z višino znižanih dnevnic oziroma dnevnic — kadar gre za turistične kraje ipd. — znaša za posamezno delovišča, in sicer:

— Slov. Bistrica, Lenart, Fala — 115 din

— Sladki vrh — 125 din

— Ptuj, Kidričevo — 125 din

— Markovci, Ormož — 145 din

— Slov. Konjice, Slov. Gradec, Pameče, Ljutomer, Ravne na Koroškem, Javornik, Hrastnik, Trbovlje, Celje, Velenje, Anhovo, Šoštanj, Miroslav, Podčetrtek — 180 din

— Krško, Bohinjska Bistrica, Bled, (za prvih 15 dni) — 250 din

nad 15 dni — 180 din

— Ljubljana (za prvih 15 dni) — 250 din

nad 15 dni — 180 din

— Ruše, Malečnik — 75 din.

15. DS sklene, da se za uspešno opravljanje atestov priznajo varilcem naslednje nagrade:

320 din za I. razred,

256 din za II. razred — za vsak položaj in atest posebej.

Upravičenost gornjih nagrad se izplača od 1. 3. 1979.

16. 1. Dolžnost predsednika komisije za gospodarjenje prevzame sedanjih predsednik tov. Oberljart Rado. Za namestnika pa se imenuje tov. Malek Nada.

Komisija pa se izpopolni še s člani: — tov. Mihoci Matija in tov. Stropnik Rene.

2. Mandat novoizvoljenih članov komisije traja enako dolgo kot ostalim članom komisije za gospodarjenje.

17. DS odobri na predlog PE Novogradnja, Strojgradnja, Remont, Kleparska in konstrukcija, za nujna opravila del za mesec april 1979, in sicer:

Dodatno za mesec marec 1979 — 200 ur

1) Novogradnja — 950 ur

2) Strojgradnja — 1.030 ur

3) Remont — 450 ur

4) Kleparska — 1.080 ur

5) Konstrukcija — 100 ur

Navedena dela se smatrajo kot delo v podaljšanem delovnem času, ne pa kot dopolnilno delo. Z ozirom na to je potrebno izpolniti potrebne obrazce ter obvestiti obračun osebnih dohodkov.

18. Za izgradnjo avtobusne postaje v Ankaranu, se odobri prispevek v znesku 1113

19. DS sklene, da se dela v soboto tj. dne 5. 5. 1979 za »Dan solidarnosti«.

Na delavce se naj apelira, da bodo delali v čim večjem številu.

20. 1. Spremembe in dopolnitve pravilnika o osnovah in merilih za razporejanje čistega dohodka in delitev sredstev za osebne dohodke in skupne porabe, pripravi komisija v sestavi:

— tov. Pernat Albin, Humek Josip, Mihoci Matija, Emberšič Jože in Galun Ernest — tem, da pri poglavju »nagrade

vanu delavcev po delovnem učinku, vključi tudi tov. Mlakar Stankota.

Komisija pri svojem delu pritegne po potrebi k sodelovanju tudi druge sodelavce.

2. Spremembe in dopolnitve navedenega pravilnika naj bodo pripravljene v mesecu maju, tako da se v mesecu juniju lahko izvede postopek sprejemanja le-teh (z referendumom).

TOZD PB Maribor

1. K osnutku sam. sporazuma o skupnih osnovah in merilih za delitev čistega dohodka in za delitev sredstev za OD v gradbeništvu DS nima pripomb.

2. Spremeni se 79. člen pravilnika o delovnih razmerjih toč. 1, merila glede na delovno dobo, zadnja alineja in sicer tako, da pravilno glasi: — delovna doba nad 30 let... 30 dni dopusta.

3. Za mesec april se odobrijo naslednje pogodbe o delu: Keršič Ivan, Žvikart Katica, Bošak Erika, Supej Srečko in Bregar Marko.

4. Samoupravni sporazum o določitvi števila delegatov uporabnikov kom. storitev v organih upravljanja in v organih sam. delavske kontrole komunalnih organizacij združenega dela je bil potrjen na seji DS dne 31. 1. 1979. DS se strinja s predloženim številom delegatov uporabnikov in pristopa k podpisu sporazuma.

5. DS zadolži direktorja V. Ačanski da pripravi seznam objektov, ki pridejo v poštev za reklamni katalog ob 35-letnici obstoja Gradisa.

6. DS potrdi predlog sprememb in dopolnitev Prvilnika o osebnih prejemkih iz sredstev sklada skupne porabe, katerega podaja konferenca OOSZ GIP Gradis dne 16. 4. 1979.

7. DS imenuje komisijo v sestavi: Janžekovič Darko, Ačanski V. in Keršič Eva, da do junija 1979 pripravijo osnovne in pokazatelje za srednjeročni plan za obdobje 1981—1985.

8. DS zadolži komisijo, da skupno s predstavniki OOS, OOSK in ZMS preštudira GN 79 DO in GN 79 DS in naše TO. Komisija je v sestavi: Šeško, Horvat, Škrebilin, Keršič Ivan in Eva in Janžekovič Darko. Na zbor se povabi direktorja APS tov. Uhana, da tolmači GN DO. GN mora biti v razpravi do 15. 5. 1979. Za uvedbo sklepa je zadolžen tov. Janžekovič.

9. DS sprejme sklep, da se izvede referendum dne 26. 5. 1979. Istega dne je solidarnostni delovni dan, katerega moramo obdelati vsako leto. Izvedbo referenduma opravi stalna volilna komisija.

10. DS sprejme sklep, da se s 1. 3. 1979 poviša regres za družbeno prehrano zaposlenih in to v skladu s sam. sporazumom o gradbeništvu in spremembami pravilnika o osebnih prejemkih iz sredstev sklada skupne porabe. Maksimalni znesek regresa znaša 445 din mesečno. Sredstva se izplačujejo iz sklada skupne porabe.

11. Regres za letni dopust se izplača 15. 6. 1979 s povišanjem po spremembah in dopolnitvah Pravilnika o osebnih prejemkih iz sredstev sklada skupne porabe.

12. Komisija v sestavi: Ačanski V., Karner Anton, Horvat Magdalena, Škrebilin Silva in Pukiš Franc pripravi do 22. 5. 1979 predlog za odlikovanja ob 35-letnici Gradisa. Komisijo kliče predsednik DS.

13. DS potrdi sklep zbora o izplačilu enodnevnega zaslužka za potresno področje v Črni gori.

14. Odobri se objava in izplačilo oglasa ob 60-letnici bojev za severno slovensko mejo, Skladu Prežihovega Vornca pri KKS, v višini 3.000 din.

15. DS potrdi program Temeljne delegacije za zbor združenega dela SO Maribor. Program je razdeliti vsem nosilcem nalog.

16. DS odobri nabavo pisarniške opreme in sicer: 4 kom visoke omare, pisalno mizo, 2 kom vrtljak, 3 risalne deske, 2 kom predalnika in manjšo pisalno mizo Stol Kamnik.

17. Na predlog tov. Vodeba, ki je zadolžen za varstvo pri delu, odobri DS nabavo 8 kom. zaščitnih čelad in 3 pare škornjev.

18. DS potrdi sklep zbora z dne 24. 4. 1979 o nakupu Marlesove montažne hiše v Tezenski Dobravi po vrednosti iz predkupne pogodbe ca. 800.000 din tov. Golob Branki pod pogojem, da tov. Golob Branka prispeva lastna sredstva v višini 100.000 din na sklad skupne porabe, Gradis TOZD Biro Maribor. TO ta sredstva vrača tov. Golob Branki v polletnih anuitetah z 2 % letno obrestno mero v roku 10 let. Istočasno se jo zadolži, da preskrbi udeležbo TAM STV »Boris Kidrič« Maribor v višini 200.000 din.

19. DS potrdi samoupravne akte ki so bili sprejeti na referendumu dne 24. 4. 1979.

20. DS zadolži tov. Bajec Nado, da izdela seznam jubilejnih nagradencev za leto 1979 in pripravi plan dopustov.

21. DS zadolži tov. Šeško Milana, da do prihodnjega zbora 15. 5. 1979 pripravi plan izrabe delovnega časa.

22. DS odobri predlog direktorja V. Ačanskega o strokovnem usposabljanju v tujini, katerega se udeležijo: Veršnak Karel, Klenovšek Jože in Ačanski Vukasin. Seminar organizira Zvezno ministrstvo za promet — oddelek za mostove v ZR Nemčiji in bo trajal tri dni v drugi polovici junija 79. V ta namen se odobrijo članom devizne dnevnic in plačajo vsi potni stroški v dinarski in devizni valuti.

23. DS odbori tov. Rataje Stanku sranovanjski kredit za dokončanje hiše v višini 65.000 din z bančnim deležem.

24. DS odobri za dograditev stanovanjske hiše tov. Kolarič Stefanu razliko med izplačanim stanovanjskim kreditom do polne višine z bančnim deležem.

25. DS odobri naročilo monografije Edvarda Kardelja »Življenje in delo velikana« pri ČGP Delo OOUR Globus Zagreb, predstavništvo Ljubljana.

26. DS se strinja da se skliče prihodnja seja dne 22. 5. 1979 v Ljubljani, to pa z ozirom na tekočo problematiko grupe v Ljubljani.

Udarnički za jubileje

Na tridesetjedno savezno radno akcijo, od kojih je sedam novih, učestvovalce ove godine više od 40.000 brigadira. Impozantan broj mladih, oko 60.000, učestvovalce ove godine i na lokalnim radnim akcijama naseljskog tipa. Izgradnjom novih kilometara puteva, odbrambenih napisa, sportsko rekreacionih centara i drugih objekata — ističu u SSOJ — mladi Jugoslavije daće puni doprinos dostojnom obeležavanju velikih jubileja KPJ-SKJ, SKOJ-a i Sindikata.

U Bosni i Hercegovini brigadiri će ove godine raditi na četiri velika gradilišta. Pored novih omladinskih radnih akcija »Bosanski Brod 79« i »Zvornik 79«, omladinci i omladinke će raditi na tradicionalnim akcijama »Kozara« i Sarajevo.

Šest omladinskih radnih brigada radiće u dve smene na radnoj akciji »Titograd 79« koja počinje ove godine, a ukupno 54 brigade radiće u Hrvatskoj na omladinskim radnim akcijama »Rijeka«, »Otok mladosti«, »Sisak«, »Jasenovac«. »Sava« i »Čakovec 79«.

Pored omladinske radne akcije »Strežvo 79«, koja prvi put kreće ove godine, brigadiri će u Makedoniji raditi i na već tradicionalnim radnim akcijama »Auto-put bratstvo i jedinstvo« i »Mavrovo«, »Kozjansko« in »Suha krajina«, a u Srbiji »Morava«, »Djerdap«, »Auto-put« zatim »Beograd«, »Niš«, »Kragujevac«, »Podrinje-Kolubara«, i »Pešter«. U Srbiji kreću i nove savezne

radne akcije »Kadinjača 79« i »Vlasina 79«.

U Vojvodini i Kosovu ove godine neće biti novih radnih akcija već će nastavljaju one tradicionalne — »Palić«, »Partizanski put«, »Deliblatski pesak« in »Ibar-Lepenac«.

Pored omladinaca i omladinskih iz svih krajeva naše zemlje, svrstanih u 782 omladinske radne brigade, na ovogodišnjim omladinskim radnim akcijama učestvovalce i brigada dece naših radnika na privremenom radu u inostranstvu i brigade omladinaca iz drugih zemalja.

JOVAN PETROV

Vrtanje predora z vodo

V Zahodni Nemčiji, v tovarni za proizvodnjo vrtalnih naprav Wirt je pravkar stekla preizkusna proizvodnja novega posebnega kombajna za vrtanje predorov v trdih skalah s pomočjo curka vode pod visokim pritiskom. Na vrtalno glavo tega kombajna je pritrjenih okoli 100 brizgalk vode z visokim pritiskom in 14 standardnih rotacijskih diskov. Ko vrtajo predor, curki vode pod visokim pritiskom sekajo v skali koncentrične brazde, rotacijski diski pa odmlamljajo prstane, ki ostajajo med temi brazdami. Na ta način se vrtanje skal opravi tako, da je veliko bolj ekonomično kot pa pri dosedanjih postopkih.

Odkritju spomenika Ivanu Cankarju

Tudi na tujem smo Slovenci

Pred več desetletji smo lahko naše rojake srečevali povsod po svetu — nekatere v Ameriki, druge spet bližje v Franciji, Nemčiji, severni Afriki, nekatere pa celo v Indiji in Avstraliji. Tja jih je pognala borba za vsakdanji kruh, ki ga je bilo premalo za vse v domovini. Nekateri med njimi so se vrnili, večina pa je pognala korenine tam zunaj in danes se le še nekateri njihovi otroci vračajo v domovino staršev na počitnice. Tako je bilo pred desetletji, vendar tudi danes te oddaljene dežele nudijo začasni dom marsikateremu našemu državljanu. Nekateri je tja nagnala pustolovska žilica, druge želja po novih spoznanjih, po izpolnjevanju v lastnem poklicu. Eden teh se je pred kratkim vrnil v domovino in postal naš sodelavec — Gradisovec. To je gr. ing. IVAN ŽIGON, ki nam je o svojem bivanju na tujem povedal naslednje:

»Kadar se človek odloči za življenje na tujem, mu pravzaprav še ni čisto jasno, koliko mu pomeni njegovo poreklo. Vendar pa, ko človek pride v tuje kraje, se šele zave svoje

identitete in hoče zato prikazati, kaj je njegov narod ustvaril skozi stoletja kulturnega razvoja in kaj tudi danes ustvarja. Na površje človekove duše pride vsa njegova navezanost na domovino in to povezuje domače ljudi v manjše ali večje skupnosti.

V vsem tem življenju na tujem ni vedno vse lepo in lahko. Če ni kakšnih zunanjih vplivov in »motenj«, potem si rojaki vseeno lahko organizirajo ugodno življenje in delo v svojih organizacijah. Slovenci se zavedamo tudi v tujini svojih korenin in velike tradicije in tega vsega ne skrivamo. Sam sem bil soustanovitelj slovenskih klubov v Avstraliji, seveda tistih klubov, ki želijo sodelovati z domovino. V teh klubih vlada želja, da se izkopljejo iz ozke provincialnosti in dajo tudi oni po svojih močeh prispevek k sožitju narodov v duhu naših neuvrščenih načel.

V teh klubih imajo regionalni sistem samoupravljanja, ki pa ga bo treba še nadalje razvijati. Večina Slovencev se tega zaveda in ta prizadevanja podpira. Malo je nasprotnikov tega, pa še tiste sama dejstva sproti demantirajo.

Kot izraz slovenske samobitnosti, da tudi v tujini obstajajo in živijo kot Slovenci, so pred kratkim v Avstraliji postavili spomenik velikemu Ivanu Cankarju, ki je postal eden od simbolov slovenske enotnosti. Spomenik stoji na dvorišču triglavske zveze v Sidneyu. (V svojih objektih imajo poleg tega še vrsto lepih umetnin, delo kiparja Zdenka Kalina). Pri odkritju spomenika Ivanu Cankarju je bil prisoten tudi avstralski predsednik g. Whitlam, kar je dalo vsej prireditvi velik poudarek in priznanje. «

N. M.

KAKO LETUJEJO NAŠI DELAVCI

Spet smo v času, ko zbiramo prijave za letovanje delavcev v naših počitniških domovih.

Že nekaj let nazaj opažamo, da se je položaj glede prijav za letovanje nekoliko popravil, vendar še vedno odločno premalo. S tem mislim, da se še vedno premalo zanimajo za letovanje neposredni delavci iz gradbišč. To so predvsem tisti naši delavci, ki opravljajo težja dela, starejši delavci in mnogi tudi slabšega zdravja.

Ti delavci bi morali v prvi vrsti misliti na svoj letni dopust in na svoje zdravje, da se vsaj enkrat na leto pošteno odpočijejo in predahnejo od dela na gradbiščih.

Ne moremo trditi, da nimajo možnosti ali prilike, da to tudi uresničijo. Mnogi tega preprosto nočejo.

V naših medsebojnih pogovorih poskušamo pogosto prepričati takšne sodelavce o potrebi koriščenja letnega dopusta. Prepričani smo, da bi marsikomu koristila že sprememba okolja za njegovo boljše počutje. Naše podjetje ima lepe počitniške domove na morju in v planinah. Naša OOS TOZD NG pa ima tudi v campu »Stoja« pri Puli tri avtomobilske prikolicе, kjer lahko v sezoni letujejo naši delavci člani OOS. Vsaka prikolica je sodobno opremljena za 4 osebe z vsem potrebnim inventarjem za pripravljanje hrane in stanovanje. Povedati moramo, da je zanimanje za letovanje v teh prikolicah letos zelo naraslo. Tu bodo lahko skupaj s člani OOS letovali tudi njihovi svojci. Vsaka izmena, ki traja 10 dni, bo imela svojega vodjo, ki bo za naše delavce — dopustnike urejal vse potrebno. Upamo in želimo, da bo število naših delavcev — dopustnikov vsako leto večje.

Ponovno moramo pripomniti, da so penzijske cene v naših počitniških domovih zares nizke in dostopne prav vsakemu delavcu.

Mogoče bi morali sedanjo počitniško sezono malo podaljšati to se pravi, da bi se pričela bolj zgodaj spomladi in končala kasneje v jeseni.

Nekaj očitkov je bilo tudi do sedaj glede na izbiro termina v največji sezoni, vendar upramo, da bo z povečanjem števila ležišč v naših letviščih odpadel tudi ta problem.

V kolikor se bo pri nas v NG zanimanje za letovanje povečalo, bomo prihodnje leto kupili še eno avtomobilsko prikolico in s tem omogočili še večjemu številu delavcev počitnice ob morju.

Za boljši standard in rekreacijo se iz leta v leto daje več sredstev vendar je ostalo na tem področju še veliko dela. Res pa je tudi, da mnogi teh sredstev ne znajo ceniti, kar seveda slabo vpliva na celotno prizadevanje, da standard naših delavcev spravimo na zadovoljivo raven.

JANI KLANČAR

NOVICE IZ GRADBENIŠTVA

Najvišje delovišče v Evropi

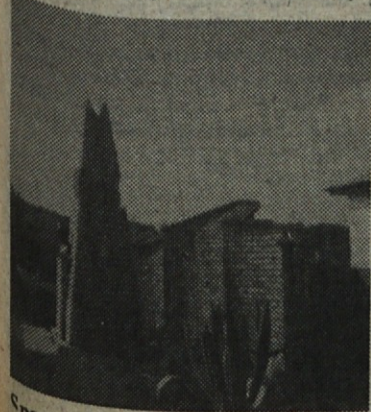
Že več kot dve leti tečejo dela na najvišjem delovišču Evrope. Dvajset mož gradi pri trideset stopinj pod ničlo nihalko na 3.823 metrov visoki gori Mali Matterhorn. Gradnja nihalka na takšni višini je povezana z veliko investicijo — okrog 25 milijonov frankov (280 milijonov dinarjev).

Že konec leta naj bi popeljala 600 smučarjev na uro z 2.939 metrov visoke postaje Trockener Steg na do sedaj nedostopne snežne planjave. Nihalka je le na eni sami opori in njena dolžina bo 3,5 kilometra, višinska razlika pa 884 metrov.

Dva helikopterja skrbita za prevažanje delovišča z vsem — od naj-

manjšega vijaka do ogromnih količin betona in hrane za delavce. Vsa-kokrat prepeljeta po tri kubične metre materiala. V delovnem dnevu vzletita v sedmih urah kar 70-krat. Ko helikopter pristane a vrhu beton-ske plošče, se delavci takoj lotijo vročega betona, ki bi se sicer pri tako nizki temperaturi hitro strdil. Zaradi pare iz tega vročega betona se na lopatah in vetrovkah delavcev nabira led. Delo na tej višini onemogočajo predvsem redek zrak, nizke temperature (pod minus 30 stopinj) in ledeno mrzel in močan veter, tako da morajo delo večkrat prekiniti.

Zanimivo je, kakšna je stimulacija mož, ki premagujejo te ovire? Razmeroma skromna — glavni monter na primer zasluži 33.000 din mesečno. Za stroške dobi še 24.200 din, kar pa ne zadostuje za to, kar v resnici porabi.

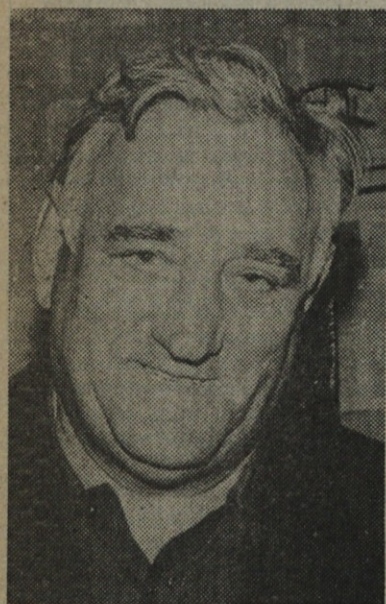

Spomenik Ivanu Cankarju

NA MLADINI SVET STOJI

Tito je nekoč dejal, da bi moral biti vsak narod ponosen na tako mladino, kot jo imamo mi v Jugoslaviji. Tudi pri nas v Gradisu je prav, da našim mladim priznamo velik elan in prizadevanje za boljše delovne uspehe in za pomoč pri razvijanju boljših samoupravnih odnosov. Zato smo ob Dnevu mladosti poiskali nekaj mladih, da nam sami povedo o svojem delu v Gradisu in v svojih mladinskih organizacijah.

Alojz HRAŠCANEC član OO ZSMS KO Maribor in član kordinacijskega sveta OO ZSMS GIP Gradis: »Zavedati se moramo, da je mladinska organizacija predvsem družbenopolitična in ne rekreativna organizacija. Šport in rekreacija ter zabava so pa samo območja delovanja, ki omogočajo zблиževanje mladih. Na takšnih srečanjih se mladi bolje spoznajo, in se obenem sprožajo tudi ostali problemi, ki jih mladi danes imamo. Ko se vsako leto srečamo na Mladinskih športnih igrah, se še bolj združimo, začutimo nekakšno pripadnost, tj. pripadnost h Gradisu. Ta občutek pripadnosti pa veliko pomeni za vsakega mladega človeka.

Osnovni program ZSMS je družbenopolitični program. Da na mladih svet počiva, je znana resnica in zato je za vsakega mladega človeka pomembno, da čim prej pridobi določene delovne navade in da se preko ZSMS, ki je v tem primeru tudi vzgojna organizacija, aktivno vključi tudi na politično področje v delovni organizaciji. Mladinska organizacija tako na najboljši način pripravlja in vzgaja člane za ZK, sindikat, delavski svet in ostale or-

Tudi preko športa se gradi mlad človek, kar potrjuje naslednja izjava: »Gradisove mladinske igre so bile najbolj fair športne igre gradbincev zadnjih nekaj let. Na celem turnirju sta bila izključena samo dva igralca, kar je danes redkost, zato moramo tak odnos do igre zelo pohvaliti«, je dejal Tone Gvardjančič, vodja tekmovanja v nogometu

Čikolin je zastopal Železokrivnico. Dragan Babić pa Ravne

gane upravljanja v podjetju in izven njega.

Entuziazem je še vedno osnovno gonilo pri delu v mladinski organizaciji. Moje mnenje je, da so mladi zainteresirani za delo v ZSMS, vendar tukaj nastopi drugi problem. Kako sedaj to mladino spodbuditi za določene akcije, kako jo pravilno voditi in s kakšnimi prijemi zainteresirati. To pa je že bolj sociološki problem. Mislim, da ravno pri organizaciji dela v mladinski organizaciji ima njen predsednik najvažnejšo vlogo. Če predsednik delo dobro zastavi in če je sam tudi zelo aktiven, potem se v taki mladinski organizaciji vedno nekaj dogaja. Veliko resnice je v stavku: Kakršen je porednik, takšno je tudi članstvo.

Mladinska organizacija bi res lahko naredila še več na področju izobraževanja mladih ob delu in na področju stanovanjske problematike mladih družin.

Mladi smo včasih preveč občutljivi in smo užaljeni, če nam kakšna akcija ne uspe. Vendar napake, zaradi katere nismo uspeli ne bi smele negativno vpčivati na naše delo, temveč bi mogla biti spodbuda za še bolj organizirano delo.

Ivan HORVAT, član OO ZMS SPO Ljubljana: »Marca 1977. leta smo v našem počitniškem domu na Pohorju ustanovili našo mladinsko organizacijo. Takrat sem bil izvoljen za njenega predsednika in je bilo potrebno vložiti veliko truda, da so se stvari tudi pri nas premaknile. Pri nas, in nasploh v gradbeništvu predstavlja velik problem terensko delo. Naši mladinci so razsuti po celi Sloveniji, nekaj strojnikov in voznikov je pa celo v drugih republikah in v tujini.

Nekako se je zakoreninilo mnenje, ki mladino največkrat povezuje le s športom, na ostala področja pa se je malo težje prebiti. Sem zagovornik tudi takega dela, na športnem področju, ne sme pa na tem vse ostati. Moramo priznati, da se na različnih športnih srečanjih bolje med seboj spoznamo, spoznamo pa tudi ostale probleme družbenega pomena.

Pri nas v SPO imamo res kompletno podporo vseh, vendar je dostikrat ne znamo uveljavljati in koristiti. Imam občutek, da je tudi vse

manj entuziazma v mladih. Popoldan malo kdo rad ostane na kakšnem sestanku in če le more, se izmika. Tako, da vse ostane na peščenici vedno istih posameznikov.

Problem pri nas mladih v Gradisu je tudi v tem, da premalo vemo delu ostalih OO ZSMS po tozdih. Zato predlagam, da bi v okviru Gradisovega vestnika bilo urejeno obveščanje o delu in problemih vseh mladih v Gradisu. Predlagam Uredniškemu odboru GV, da pride v stik z mladimi iz naših tozdov in da se dogovorijo vsaj za eno stran, ki bi bila namenjena problematiki mladine. Razen tega sem mišljenja, da bi vsaj en član ZSMS moral biti tudi član informacijske skupine, ki jih imamo po tozdih.

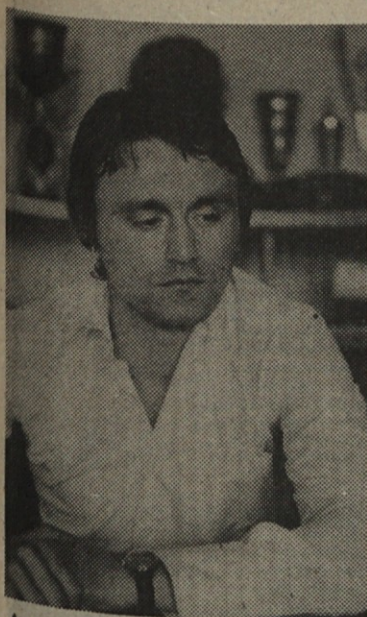
Josip PERČIČ, predsednik OO ZSMS GE Koper: »V Koprskem skušamo s vsemi močmi aktivirati delo mladinske organizacije, vendar nimamo preveč uspeha. Naša OO ZSMS šteje okoli 30 članov in od tega je 20 na novo vključenih. Veliko delavcev odhaja in med njimi so tudi mladi, tako da nam tudi to predstavlja oviro za bolj organizirano delo. Maloštevilni, ki so že dalj časa pri nas pa se precej aktivno vključujejo tudi na družbenopolitično področje.

Razen športne aktivnosti nekaj drugega za sedaj nismo mogli razviti. Imam občutek, da večina mladih ljudi v našem TOZD nima drugega interesa, kot da bi po končanem delu šla v mesto in se prepustila vplivu sončnih žarkov in turističnih gibanj.

Boris FERLAN, član ZSMS in predsednik komisije za kulturo GE Maribor: »Pri nas se je veliko stvari v delu mladinske organizacije letos premaknilo na bolje. Mladinci imajo možnost rekreacije v našem domu in na teh srečanjih se porodi marsikatera ideja za akcijo.

Delo z mladinci je dokaj zahtevno. Treba je imeti občutek za področja, ki jih zanimajo, in jih potem pravilno usmerjati. Različna srečanja, izleti in zabave predstavljajo nekakšno kompenzacijo za delo mladih. Večina mladincev je pripravljena sodelovati prav pri takih nalogah, ko se nekam lahko odpe-

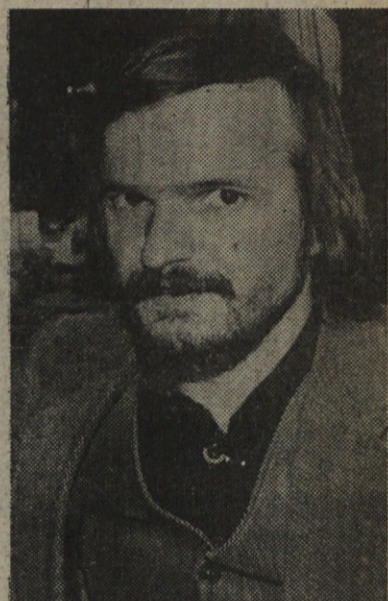
Anton Rodak

Ivan Horvat

Boris Ferlan

Alojz Hreščanec

ljejo in po opravljenem delu tudi zabavajo.

Mladino je treba tudi vzpodbujati, včasih tudi pohvaliti, kajti takšne pohvale močno stimulirajo vse mlade tudi pri nadaljnjem delu. Vsi tedaj imamo občutek, da je mladinska organizacija res potrebna, ne pa da je vse ostalo bolj važno, ZSMS pa je vedno nekje v ozadju in na robu vsega dogajanja v TOZD in obenem imamo tudi občutek pripadnosti Gradisu.

Mladina se razen tega zanima tudi za mladinske delovne akcije in to

vedno več in tako vidimo, da je mladina voljna marsikaj narediti, potrebna je le boljša organizacija, vodenje in usmerjanje.

Anton RODAK, predsednik OO ZSMS SPO Ljubljana: »Navedel bi nekatere faktorje, ki otežkočajo bolj organizirano delo mladinske organizacije v gradbeništvu nasploh in pa tudi v SPO: mladinci so raztreseni po gradbiščih, izobrazbena struktura je na dokaj nizkem nivoju in obveščanje je otežkočeno.

Glede raztresenosti naših mladincev po Gradisovih gradbiščih, lahko

povem le-to, da smo poskušali na nekaterih večjih gradbiščih mladince organizirati, vendar brez večjega uspeha. Delo na takih gradbiščih je zelo naporno, včasih se dela tudi 12 in več ur, tako da po takem delu vsak misli samo še na počitek.

Mladinska organizacija bi morala več narediti pri dviganju nivoja izobrazbene strukture s vključevanjem mladih v sistem izobraževanja ob delu. Obveščanje o dogajanjih in predvsem o problemih in možnostih reševanja teh problemov mladincev v naših TOZD bi moralo biti ure-

jeno preko Gradisovega vestnika, za dodatno informiranje svojega članstva, pa naj bi vsaki TOZD občasno in po potrebi izdajal nekakšne mladinske informatorje.

Za dobro delovanje mladinske organizacije mora obstajati zelo dobra povezava med ZK, sindikatom in ZSMS v TOZD. Delo v ZSMS je pogojeno z dobrim delom ostalih organov v podjetju. Neaktivnost mladine nam pokaže, da tudi aktivnost ostalih v podjetju ni na visoki ravni, kajti le-ti bi mogli spodbujati delo mladih.

C. PAVLIN

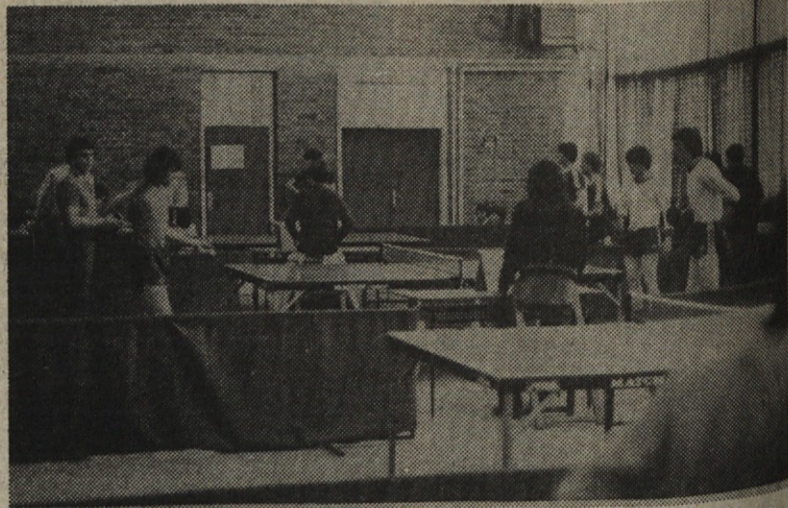

Organizacijski odbor 8. mladinskih športnih iger. Organizator letošnjih iger je bila TOZD SPO

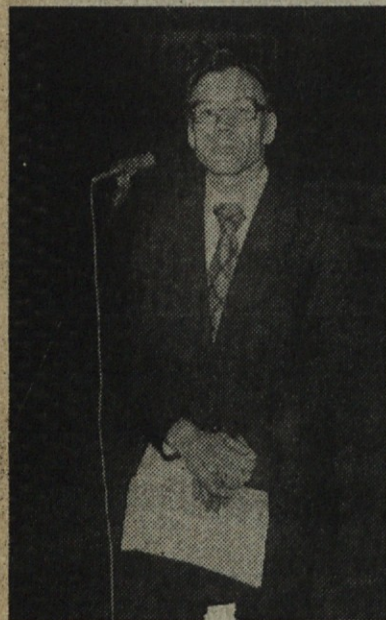

Tekmovanje v šahu

Boji v namiznem tenisu so bili zelo razburljivi

Mladinci GE Maribor tokrat najuspešnejši

O osebnosti tov. Lada Janžekoviča, po katerem so imenovali tekmovanje v fair playu, je navzočim spregovoril Janez Raušl

V organizaciji OO ZSMS Gradis TOZD SPO so bile 12. maja v Športnem parku Kodeljevo VIII. Mladinske športne igre Gradisa. Mladinci vseh naših TOZD ter naši učenci kot posebna ekipa so se pomerili v malem nogometu, namiznem tenisu, šahu, kegljanju in streljanju.

Ni manjkalo zanimivih bojev in končni zmagovalec ni bil znan vse do konca tekmovanja. Z malenkostnim naskokom so tako prvo mesto osvojili mladinci GE Maribor pred SPO. O poteku mladinskih iger pa naj več povedo rezultati in slike s tekmovanj:

I. MALI NOGOMET

1. GE Maribor
2. SPO Ljubljana
3. GE Ljubljana okolica

NAMIZNI TENIS

1. SPO Ljubljana
2. PB Maribor
3. DOM učencev

ŠAH

1. GE Maribor

2. GE Ljubljana okolica
3. GE Celje

KEGLJANJE — ekipno

1. DS Skupne službe
2. LIO Škofja Loka
3. KO Maribor

KEGLJANJE — posamezno

1. STRAH Milan KO Maribor — 198 kegljev
2. NAVODNIK Dane GE Ravne — 192 kegljev
3. KOGOJ Bojan DS Skupne službe — 189 kegljev

STRELJANJE — ekipno

1. KO Maribor — 476 krogov
2. GE Ptuj — 473 krogov
3. SPO Ljubljana — 471 krogov

STRELJANJE — posamezno

1. MIHIN Josip KO Maribor — 166 krogov
2. KIRBUS Danilo SPO Ljubljana — 164 krogov

3. KOVAČIČ Anton DO Maribor — 161 krogov

KONČNI VRSTNI RED EKIP

1. GE Maribor
2. SPO Ljubljana
3. DS Skupne službe
4. KO Maribor
5. LIO Škofja Loka
6. GE Ljubljana okolica
7. DOM učencev
8. KO Ljubljana
9. GE Ljubljana
10. GE Celje
11. Nizke gradnje Maribor
12. GE Ravne
13. Železokrivnica Ljubljana
14. GE Gradnje Ptuj
15. GE Jesenice
16. PB Maribor
17. OGP Ljubljana
18. GE Koper
19. PB Ljubljana

Točke

77
75
56
55
54
50
50
45
44
42
41
37
33
30
28
19
18
18
9

C. PAVLIN

Takšnih in podobnih akcij je bilo veliko na igrišču za mali nogomet

Zmagovita ekipa GE Maribor z odličji

Zmagovalci v skupni uvrstitvi: 1. GE Maribor, 2. SPO (levo) in 3. DS SS (desno)

Pokal za najbolj fair ekipo je podelil Janez Raušl. Prejela jo je ekipa SPO, prevzel pa Milan Stanar

Najboljšim strelcem je odličja podelil predsednik OO ZSMS Anton Rodak

Mladinska ekipa SS SS se veseli zmage v kegljanju

Najboljši v malem nogometu

Kdaj tudi dietna prehrana

Kakor v drugih panogah gospodarstva, tako tudi v gradbeništvu opažamo vsako leto več bolezni, ki zahtevajo dietno prehrano.

Delo v gradbeništvu je še morda na mnogih mestih napornejše kot pa delo v tovarnah, zato tudi prihaja do zgodnjih obolenj notranjih organov, ki skoraj v večini slučajev zahtevajo skrbnejšo izbiro hrane.

V naši TOZD nizke gradnje, je iz leta v leto več delavcev, ki prosijo, da jim uredimo dietno hrano. To so predvsem delavci, ki bolehaajo na želodcu, jetrih, ledvicah ali pa imajo sladkorno bolezen. Za vse te delavce, ni preskrbljena pravilna hrana po naših gradbiščih kjer se pač pripravlja hrana za zdrave delavce.

V naših kuhinjah občasno nudimo težjim bolnikom možnost dietne hrane vendar je to bolj ali manj začasnega značaja. Največkrat tudi kuhinja nima možnosti, da nudi takšne usluge. Prvi pogoj za takšno obliko prehrane je ta to usposobljena strokovna delavka, ki bo znala pripravljati razne dietne jedi za delavce z različnimi boleznimi.

Pri nas v nizkih gradnjah smo se o ureditvi dietne hrane že večkrat pogovarjali. Letos pa nameravamo o tem resno razmisliti in po vsej verjetnosti tudi že začeti z pripravljanim takšne hrane.

V načrtu imamo preureditev kuhinje na Bazi Pobrežje. Tu bi potem organizirali tudi dietno hrano. V Bazi je tudi sedaj največ delavcev z obolenji notranjih organov, ki sedaj nimajo urejene tople malice obojnosno se ne morejo vsakodnevno posluževati uslug naše kuhinje.

Po ureditvi takšne kuhinje, pa bi se lahko vsi delavci kateri imajo od zdravniške komisije predpisano dieto, hranili pri nas v naši kuhinji.

Vsi tisti delavci, ki bi slučajno zboleli za takšno boleznijo, pri ka-

teri bi morali držati dieto, bi bili lahko premeščeni iz gradbišča na delo v Bazo vsaj za čas, ko to zahteva bolezen, oz. zdravljenje z dieto.

Najboljša rešitev bi bila, če bi imeli možnost urediti na vseh gradbiščih kjer obstojajo tudi delavske kuhinje, poleg ostale prehrane tudi dietno hrano. To bo vsekakor v bližnji prihodnosti ena od glavnih skrbi pri urejanju standarda za naše delavce.

JANI KLANČAR

NAGRADNA KRIŽANKA V DANAŠNJI ŠTEVILKI

V zadnji številki časopisa je bila križanka skoraj preložen oreh za naše reševalce. Med 56 poslanimi križankami smo dobili le dve pravilni. Največ preglavic je delalo grško podzemlje, ki ste ga večina spremenili v rimsko podzemlje. Ork. Pravilno je EAK, kar lahko najdete v vseh večjih splošnih leksikonih.

Upamo, da bo drugič več uspeha, danes pa bomo podelili le drugo in tretjo nagrado.

2. nagrado 200 din prejme Nada Malek, KO Maribor

3. nagrado 100 din prejme Nežka Britvič, Sokolska 60, Maribor

Pravilna rešitev pa je taka:

Vodoravno: Janez Raušl, ekonomisti, rang, Antar, sn, Lon, Aja, platnar, Ane, Temerin, Inn, Hort; ostava, so, delavci, metki, kub, Atair, ej, mandatar, iskala, Eli, Ostoja, okras, strip, amfora, Enrico, Ri, Baleari, vihar, ami, ZI, Pez, kozli, Racing, trinožnik, Inari, maori, Nana, Kra, Nanking, del, An, Kivi, edij, Joe, lik, planine, tekst, nara, va, Amati.

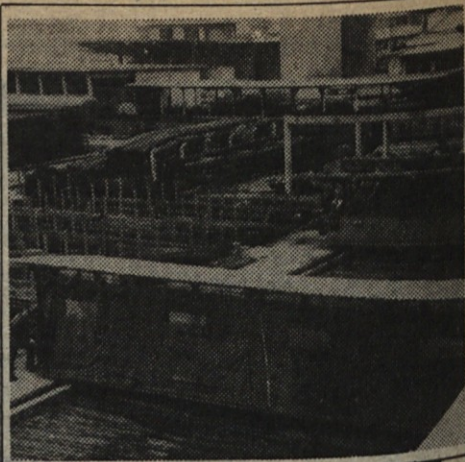
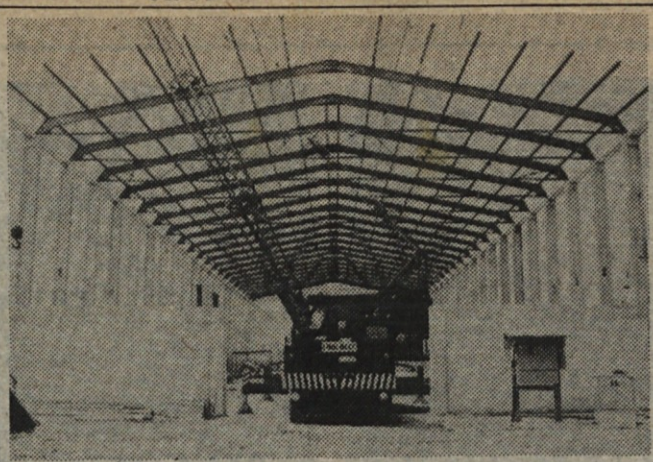
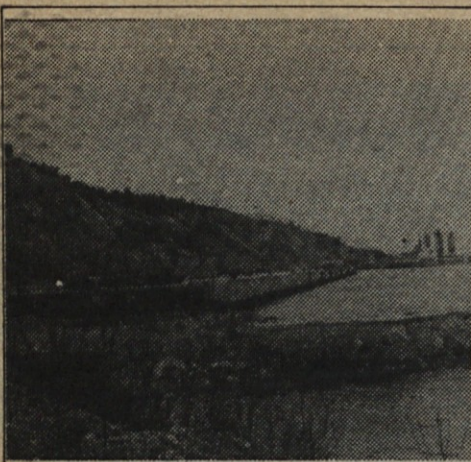
Med tiste, ki bodo rešili današnjo križanko in jo poslali na uredništvo Gradisovega vestnika, Šmartinska 134 A, 61000 Ljubljana (do 10. junija), bomo zopet razdelili tri nagrade po 300, 200 in 100 din.

Želimo vam veliko sreče pri reševanju!

GRADISOV VESTNIK izdaja organizacija združenega dela gradbeno industrijskega podjetja Gradis v Ljubljani. Izhaja mesečno v 9000 izvodih. Ureja ga uredniški odbor v sestavi: Mario Hernec, Franjo Štromajer, Ivanka Pogačnik, Vinko Damjan, Štefan Žemva, Vinko Koletar in Nada Muminović. Glavni in odgovorni urednik Lojze Cepuš. Tehnični urednik: Matija Krnc. Tiska: Tiskarna ljudska pravica v Ljubljani. Naslov uredništva: GIP Gradis Ljubljana, Šmartinska 134 a.

NAGRADNA KRIŽANKA

PROJEK- TIVNI BIRO			KRATICA ZA ZAPO- REDJE	KEMIJSKI SIMBOL ZA KALIJ			PRVA ČRKA ABECEDJE	NAŠ NAZIV ZA VESTO ITALIJ- VINA	SESTAVIL: M. HERNEC	JUG	IME ČRKE	L. 1956 ODSTU- PEN MADŽ. PREDSEDNIK IMRE	"PRVI LETALEC"	AMER. FILMSKI IGRALEC, MINEO		
NESKLADJE KAZLIKA									REKA V SIBIRIJI, SZ RDEČI KRIŽ							
IRSKA REVOLUC. ARMADA				VREČIČ MILAN OBRESTI OD VLOŽ. KAPIT.			JANEŽ RAUŠL TEH. POM. V KO MARIB.			BABIN VISOKA GORA V HIMAL.	HAZIV					
ŠVEDSKA		STARI OČET- JE, STAROSTE PONARE- DEK									PTICA ODAL- PODROČIJ VEŽE					
TOPE PARTIJIČ			DIŠI SHUČ. SKAK. TETEK NAJVIŠJA KARTA						IZDAJATELJ 1. KUHJIČ. KAT. NA SLOV. JANEŽ KRESTNIK					ZLOT HEV. FILM. REŽISER, MIMICA		
UMRLI AM. FILMSKI IGRALEC, LADD						KONEC POLOTOKA VTAK- NITEV			EVENTUELNO VELIKA POSODA			OMOT, POVOJ TEHNIK NA GE MO - POBR.				
NASTAV- LJALEC										GL. MESTO ZAMBIJE POČELO TAOIZMA						
VAS PRI LJUBLJANI			IT. MESTO V PIEMONTE GRADBENI DELAVCI				OČKA POVRŠINA, OBMOČJE						RAŠLINSKA BODICA ANTON DOVEČAR			
KRATICA ŠPORTNIH IGRALECEV				TRAVNATA POVRŠINA						TUJE Ž. IME MESTO V VEL. BRIT.						
MIK				ANGL. POV. MERA 4047 m²					NAŠ ODLIČ. KOKOBOROC IZDELOVALER OLJA							GRADISOV VESTNIK
GRŠKA ČRKA				NEMČIJA KEM. ZNAK ZA ERBIJ		CEL (srb.-hrv.) PILOT, LETALEC			LUDVIK RIZMAL PERUJSKI PE ALVARADO				STANKO NAVALINSKI UNIČENJE, IZPIS			EDEN OD SISTENOV BARVNE TELEVIZIJE
GRADISOV VESTNIK	GL. MESTO SENE- GALA	DKG POSUŠEN, OVEL				THOMAS EDISON ITAL. KAMION						VRSTA PERILA, KRATKE SP. HLACE				
PROSTO- VOLJEC												ŽIVALSKA MOGA, ŠAPA				
STARO- RIMSKI POZDRAV				ROMA MUSLIM. SVEČENIK				PTICA SEV. MORIJ ITAL. LUKA NA JADRANU				VRSTA KROŽNIKA IME PEVKE FITZGERALD				
DRŽAVA V CENTR. AFRIKI						AM. LOVEC NA DRAG. ŽN. ORGAN VIDA							UMETNI TEŽIK, KI SE NI ODNESEL	REŠENO!		POGORJE NA SEVERU AFRIKE
SPODBUJE- VALEC, NAVODU- BENEC									NAHIZNA POSODICA S SOLJO						C	
NAŠA NAJVEČJA LUKA					NEZNANKA V MATE- MATIKI				AVTOR "OSTRŽKA" CARLO						D	
220 m REKA, PRITOK	DOLGA DEŠNI DRINE				GEOMET- RIJSKI LIK				NORVEŠKO Ž. IME				SKANDI- NAVSKI DROBIŽ		E	